

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 543/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

237/2011. (VIII. 31.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. október 20-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. augusztus 31-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2010. október 20-án terjesztette elő beadványát elektronikus úton – amelyet ugyanezen a napon, azonos tartalommal és mellékletekkel postai úton is megküldött – a vele szembeni rendőri intézkedés és annak módja miatt, és kérte a Testület vizsgálatát.

I.

1) A panaszos 2010. október 16-án otthonában tartózkodott egy barátja társaságában, amikor este 18 óra után két rendőr – a kapun átmászva – megjelent az ajtóban. Az egyik rendőr közölte, hogy egy körözött személyt keresnek, akit feltételezésük szerint a panaszos rejteget. A keresett személy nevét nem mondták meg. A panaszos megkérte a rendőröket, hogy igazolják magukat, valamint, hogy mutassanak bármilyen iratot, amely azt igazolja, hogy a panaszos otthonában ők megjelenhetnek. Az egyik rendőr – aki az intézkedést is megkezdte – erre megindult befelé. A panaszos megkérte a rendőrt, hogy oda ne menjen be, mire a rendőr meglökte őt, majd elvesztette az egyensúlyát és ösztönösen a rendőr vállába kapaszkodott. A rendőr vállapja leszakadt,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

a panaszos pedig a szekrénynek esett. Ezután két a rendőr a panaszosra „ugrott”, „kicsavarták a kezét” és megbilincseltek.

Ezután derült ki, hogy a panaszos vendége az a személy, akit a rendőrök tartásdíj fizetés elmaradása miatt keresnek. A panaszos barátját is megbilincseltek, majd beültették egy rendőrségi gépkocsiba. A panaszos kérte, hogy felvehesse a kabátját, ezt azonban nem engedték meg neki. Még az ajtót sem tudták bezárni. A panaszos kérte, hogy értesítsék azonnal lányát a történetekről, ezt azonban csak három órával később, kb. este 22 órakor tették meg. A panaszost éjfélig tartották bent a rendőrkapitányságon. Mindeközben durván, sértő módon beszéltek vele, egy rendőrnő megrángatta az arcát.

A panaszos kérte a rendőröktől, hogy mutassák meg neki azt a jogszabályhelyet, amely a vele szemben tanúsított agresszív, indokolatlan fellépést, valamint az otthonába való behatolást jogszerűvé teszi, és az intézkedő rendőrt felhatalmazza az ilyen fajta viselkedésre. A panaszos kérését a rendőrök megtagadták.

A panaszos úgy érezte, hogy indokolatlanul léptek fel vele szemben agresszívan, rosszhiszemű feltételezések alapján. A panaszos értetlenül állt a bilincs alkalmazása előtt is, és érthetetlen számára az is, hogy miért állították őt elő. Ehhez hozzátette azt is, a rendőrök számára is világos volt, hogy vendége cselekményéhez neki semmi köze nincs. A panaszos kifogásolta azt is, hogy a rendőrök kéréseit nem, vagy csak órákkal később teljesítették.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a bilincsalkalmazás következtében csuklóján lilás foltok keletkeztek, mozgatásra pedig erős fájdalmat érzett a csuklójában, a felkarjában és a vállában. Zárójelben jegyezte meg a panaszos, hogy nyáron bal felkarját megműtötték.

A panaszos kérte, hogy a Testület vizsgálja meg az intézkedő rendőrök magatartását, valamint a foganatosított intézkedések és kényszerítőeszköz alkalmazás indokoltságát és jogszerűségét. Hozzátette azt is, hogy az eset hatására megrendült a bizalma a rendvédő szervezetben, és félelemmel tölti el az, ha a rendőrségre gondol.

2) A panaszos beadványa mellékleteként megküldte az előállítás időtartamáról kiállított igazolást – melynek tartalma jelen állásfoglalás III. részében kerül ismertetésre –, továbbá egy ambuláns naplót (amelyet a rendőrség is a Testület rendelkezésére bocsátott), valamint egy orvosi látlevelet és véleményt.

a) A 2010. október 16. napján 22 óra 30 perckor kelt ambuláns napló szerint vérvétel miatt hívta a rendőrség az orvosi ügyeletet. A fizikális vizsgálat eredményeként az ambuláns napló azt tartalmazza, hogy a panaszos bőbeszédű volt, kissé agítált, valamint, hogy alkoholt ivott. A diagnózis szerint a panaszos enyhén ittas volt. Külsérelmi nyomként az orvos rögzítette, hogy a bilincs helyén minimális horzsolás látható.

b) A 2010. október 19. napján 8 óra 20 perckor kelt orvosi vélemény és látlelet előzményi adatként tartalmazza, hogy a panaszos elmondta, hogy 2010. október 16-án a rendőrök meglökték, közben megcsavarták a karját, és kezét megbilincseltek. A panaszos idegrendszeri állapota: mentálisan az események megviselték, azóta nem tud aludni. A orvos a külsérelmi nyomoknál rögzítette, hogy mindkét kézfej csukló részén a tenyéri és a háti oldalon kékes (likvid) elszíneződés látható, melynek mérete kb. 3X4 cm, a mozgások kivitelezhetőek, hajlításra, feszítésre fájdalmat jelez. Véleményként nyolc napon belüli sérülést rögzített.

3) A panaszos 2010. november 22. napján kelt beadványának kiegészítése az alábbi releváns információkat tartalmazza.

A panaszos előadta, hogy a rendőrök nem igazolták magukat semmilyen igazolvánnyal, valamint az intézkedésre feljogosító dokumentumot sem mutattak fel. Az intézkedő rendőrök nevét a panaszos lánya kérésére, az előállítást követően kapta meg. A panaszos mindösszesen annyi tájékoztatást kapott a rendőrkapitányságon, hogy az egyenruha viselése igazolja a rendőrt.

A bilincs alkalmazását megelőzően a panaszoszt nem szólították fel arra, hogy kényszerítő eszköz használata fog következni, annak szükségességét nem indokolták meg. Azt azonban többször elismételték: ha „nem fogja be a pofáját kap a gumibottal, vagy lefűjom”.

A panasztétel lehetőségéről tájékoztatást a lányán keresztül kapott a panaszos. Hozzátette azt is, hogy amikor a lánya tájékoztatta a rendőröket arról, hogy a panaszos élni fog a panasztétel lehetőségével, csak annyit mondtak, hogy azt „megteheti”. Megjegyezte azt is a panaszos, hogy előállítása során kapott tájékoztatást az előállítás okáról.

A panaszos felsorolta azokat a kéréseit, amelyeket az intézkedéskor a rendőrök felé intézett. Előadta, hogy először azt kérte a rendőröktől mutassák fel a dokumentumot, amely alapján a panaszoshoz „betörhetnek”. Ez nem történt meg. Ezután – még a helyszínen, kb. 17 óra 30 perc körül – kérte, hogy a rendőrök szóljanak a szomszédoknak annak érdekében, hogy valaki tanúsítani tudja a történeteket (rendőrök viselkedése, beszédstílusa). Ennek a kérésnek szintén nem tettek eleget, ahogy azt sem engedték meg neki, hogy kabátját felvegye mielőtt a kapitányságra előállítják. Kérte továbbá a helyszínen és a kapitányságon is, hogy értesítsék lányát, azonban erre csak később, 22 órakor került sor. Amikor a panaszos lánya a rendőrkapitányságra megérkezett, nem tudott vele beszélni, azt csak 23 óra 30 perckor engedélyezték. A panaszos a rendőrkapitányságon is kérte, hogy ismertessék vele azt a jogszabályt, amely feljogosította a rendőröket arra, hogy „betörjenek” otthonába, ami szintén nem történt meg.

II.

Az intézkedés időpontjában a panaszos otthonában tartózkodó férfi az esettel kapcsolatosan a következőket adta elő.

A tanú a panaszossal – annak otthonában – beszélgetett, amikor lámpa fényére lettek figyelmesek, majd a lépcső aljánál két férfi jelent meg. A két férfi közölte velük, hogy ők rendőrök és, hogy egy körözött személyt keresnek. Felszólították őt, hogy igazolja magát. Mialatt a tanú a kabátjához ment igazolványaiért, a panaszos megkérdezte a rendőröktől, hogy hogyan jutottak be a zárt kapunk keresztül, mire a rendőrök azt felelték, „Meglepetés”. A panaszos az ajtóban állt a rendőrökkel és kérte, hogy vagy házkutatási parancsot, vagy bármilyen iratot mutassanak fel, amely azt igazolja, hogy jogszerűen jelentek meg ott. A rendőrök ennek nem tettek eleget, majd az egyik rendőr a panaszost meglökte, aki ösztönösen a rendőr vállába kapaszkodott, és a beépített szekrénynek esett. Eközben a másik rendőrnek a tanú átadta az igazolványát, ami után rögtön megbilincseltek, ami ellen nem tiltakozott, csak a panaszossal szembeni drasztikus eljárás miatt. A panaszost az esés után egy válaszfalhoz nyomták, kezeit hátracsavarták és megbilincseltek.

Ezután több rendőr érkezett a helyszínre, akik közül egy rendőrnő magatartásával kapcsolatosan megjegyezte, hogy „nyomdafestéket nem tűrő hangon beszélt”, és a panaszos arcát is megszorította.

A panaszos mindvégig tiltakozott az eljárás ellen, és kérte, hogy engedjék meg neki, hogy leüljön, majd pedig elvitelekor kérte, hogy engedélyezzék neki azt, hogy a kabátját magához vegye. A panaszos kéréseit figyelmen kívül hagyták, és arra a kérdésére sem válaszoltak, hogy nincs-e szükségük személyi igazolványára.

Ezután beszállították őket az illetékes rendőrkapitányságra, ahol a tanút őrizetbe vették, majd Budapestre szállították.

III.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A panaszüggyel kapcsolatosan az illetékes Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának főelőadójának 2010. október 18-án kelt összefoglaló jelentése az alábbi információkat tartalmazza.

A jelentés szerint a rendőri alapintézkedés a következő volt: 2010. október 16-án 19 órakor az illetékes Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Közlekedésrendészeti Osztályán szolgálatot teljesítő egy r. zászlós és egy r. főtörzsőrmester körzeti megbízottak megjelentek N. helyiség egyik háznál K. F. A. elfogása céljából, mivel az ügyben illetékes megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának elfogatóparancsa alapján elrendelték nevezett személy körözését.

Az esemény rövid leírása és eszköze: 2010. október 16-án 16 óra és 4 óra között körzeti megbízotti szolgálatot látott el egy r. zászlós és r. főtörzsőrmester úgy, hogy a r. zászlós volt a járőrvezető. A fenti napon 18 óra 30 perckor N. területére indultak körözött személy – K. F. A. – elfogása céljából.

Az intézkedés foganatosítása céljából egy civil, de szolgálati személygépkocsival 18 óra 58 perckor megjelentek a fenti címen, mivel tudomásuk volt arról, hogy a körözött személy az udvarban felállított lakókocsiban tartózkodik életvitelszerűen, és ellene a területileg illetékes megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportja elfogatóparancsa alapján az illetékes helyi rendőrkapitányság országos körözést adott ki.

A fenti címen zárt kaput találtak, ott a kerítésen átmászva (mivel csengő nem volt felszerelve) egy udvarra jutottak, mely hátsó részén egy újabb fakerítéssel ellátott udvar található. Ez a kapu már nem volt zárva, csak egy övvel volt a kapu a kerítés lécére hajtva. Az övet a r. zászlós hajtotta fel, majd bejutottak a hátsó udvarra, ahol a fent említett lakókocsit találták.

Az intézkedő rendőrök a láthatósági mellényt nem vették fel, de a kabátjaikon rajta volt az állományjelző, a szolgálati jelvény, a névkitűző illetve vállapjaik. Az elfogást azért így kezdték meg, mert korábban, amikor a körözött személlyel szemben még csak elővezető parancs volt kibocsátva, többször próbáltak bejutni, de mire az sikerült volna – úgy, hogy az ott lakók bebocsátották őket –, addigra már nem tartózkodott ott a keresett személy. Erősen feltételezhető volt, hogy a körözött személy rejtőzködik a hatóságok elől. Mindezt kellett a lehetőségekhez képest észrevétlenül és gyorsan megközelíteni a lakókocsit.

A rendőrök 19 órakor értek a lakókocsihoz, amikor a r. zászlós az ajtó bal oldalához, a jobb oldalához pedig a r. főtörzsőrmester ment. Az ajtó jobbra nyílt, ami tárva nyitva volt. Ekkor észlelték, hogy a lakókocsiban benn ül egy pamlagon egy szemmel láthatóan ittas férfi (mint az eljárás során kiderült a keresett személy), akit igazoltatni kívántak. A r. zászlós bal kezében a rendszeresített rendőrbotot (gumibot), jobb kezében pedig a szintén rendszerben lévő szolgálati lámpát tartotta, mivel nem volt a lakókocsiban világítás. A férfi mellett, az ajtó jobb oldalán szintén egy pamlagon egy hölgy – mint később kiderült a panaszos – ült, aki szintén ittasnak tűnt. Mindkét személy ingerülten, hangosan kérdőre vonta a rendőröket, hogy milyen jogon és hogy jutottak be az udvarba, mivel ehhez ők nem járultak hozzá. A férfi átadta személyi igazolványát, melyből megállapítást nyert, hogy a körözött személyről van szó. Ha az intézkedés helyszíne lehetővé tette volna, amint megállapítást nyer, hogy a keresett személlyel intézkednek, akkor azonnal megbilincseltek volna, de mivel ez nem volt lehetséges, be kellett lépni a lakókocsiba. A lakókocsi bejáratában a r. zászlós közölte

a keresett férfival, hogy el kell őt fognia, ekkor a hölgy felállt a pamlagról, szembe beállt a bejárati ajtóba és közölte, hogy oda nem mehetnek be és, hogy fel fogja jelenteni őket. A férfi is felállt és jobbra indult el a lakókocsiban (abba az irányba, ahol addig a hölgy ült). Ez idáig a férfi megbilincselésére azért nem került sor, mert nem értek hozzá, ugyanis a lakókocsiba egy fém – kb. 70 cm széles és 1 m magas – lépcsőn keresztül lehetett bejutni, ami mind magasságában, mind szélességében, mind pedig mélységében akadályozta a személyhez való hozzáférést. A panaszos ekkor még mindig az ajtóban állt és határozottan azt mondta, hogy nem mehetnek be a lakásba a rendőrök. Felszólították őt, hogy ne akadályozza a rendőri intézkedést, és a férfi se mozduljon. A panaszos nem állt félre, ezért r. zászlós azonnal fellépett a lépcsőn, de a panaszos továbbra sem ment arrébb, ezért őt kezénél fogva maga előtt tolva és balra forgatva próbálta eltávolítani, hogy a körözött férfival szemben foganatosítani tudja az előállítást.

Amint beért a r. zászlós a lakókocsiba, elengedte a gumibotot és a lámpát is, hogy a panaszos ellenszegülését megtörje testi kényszerrel. A panaszos próbált ellenállni, de az erőfölénynek köszönhetően a r. zászlós könnyedén betolta és befordította őt a lakókocsi belsejébe, azonban a panaszos kezeivel fogást keresett a rendőrön, hogy a jogszerű intézkedését megakadályozza, így a fordítás közben a szolgálati dzseki bal váll-lapját megragadta a vállpánttal együtt, amit húzni kezdett és azt ennek következtében leszakította. A vállpánt és a rajta lévő váll-lap ekkor a lakókocsi padlójára esett. Mindez alatt az egyensúlyát nem vesztette el a panaszos, nem azért ragadta meg a vállpántot, hogy ne essen el, hanem azért, hogy ne engedje be a lakókocsiba, illetve a körözött személy közelébe a rendőröket. Mikor a r. főtörzsőrmester is beért a lakókocsiba, a járőrvezetőtől (r. zászlóstól) jobbra állt, amikor a panaszos jobb kezét a járőrvezető (r. zászlós) hátratekerte karfeszítés módszerével, ekkor ugyanígy tett a r. főtörzsőrmester is a hölgy bal kezével, így sikerült a panaszos kezeit hátrabilincselni. Ezek után a r. zászlós odament a lakókocsi jobb felében tartózkodó körözött férfihez, akivel közölte, hogy meg fogja bilincselni. Ezt ő tudomásul vette, és hagyta kezeinek hátrabilincselését.

A helyszínre érkező járőrök (egy r. zászlós, valamint egy r. őrmester) közreműködtek a két személy kikísérésében a szolgálati gépkocsihoz, úgy, hogy a r. zászlós nő valamint a r. őrmester kísérte a panaszoszt, a körözött személyt pedig a r. zászlós és a r. főtörzsőrmester vezették ki.

A panaszossal szemben 2010. október 16-án 19 óra 2 perctől támadásának megakadályozása, ellenszegülésnek megtörése érdekében, valamint szökésének megakadályozása érdekében testi kényszert, valamint bilincset alkalmaztak. A bilincs (az ellenszegülés megtörésétől a rendőrkapitányságra történő előállításig) 21 óra 5 percig volt a személy kezein.

Az intézkedés során a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 47. §-a alapján testi kényszert, a 48. § b), c) és d) pont alapján pedig bilincset alkalmaztak.

A személyi szabadságot korlátozó intézkedés panaszossal szemben 2010. október 16-án 19 órakor vette kezdetét és 2010. október 16-án 23 óra 55 percig, (személyazonosság megállapítása, mintavételt követően) szabadon bocsátásig tartott.

A panaszos kérésére a lánya értesítése telefonon megtörtént. Az értesített személy a rendőrkapitányságon személyesen megjelent. Az értesítést az intézkedés napján parancsnoki feladatot ellátó r. százados hajtotta végre.

A panaszos részére kiadott tájékoztatón jelezte, hogy a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel és kényszerítő eszközzel összefüggésben keletkezett panaszával kapcsolatosan nyolc napon belül nyilatkozik. Illetőleg a következőket jegyezte meg: „szem. szabs. korlátozó intézkedés és bilincs miatt történt”.

A panaszjogról való tájékoztatást az intézkedés napján parancsnoki feladatot ellátó r. százados szóban megadta. A panaszos részére, kérésére kiadott igazoláson úgy nyilatkozott, hogy az előállítás időtartama alatt panasza keletkezett és saját kezűleg leírta, hogy „szóban sértegetett a rendőrhölgy. Tettelegesség nem hagyott nyomot. Megszorította az arcomat”. (A panasszal kapcsolatban rendőri jelentés készült.)

Az előállítás során foganatosított ruházat átvizsgálásnál nem került elő semmilyen eszköz.

Az intézkedés során keletkezett sérülések és azok gyógytartama kapcsán a jelentés azt tartalmazza, hogy az elsődleges orvosi vizsgálatok nem állapítottak meg a panaszosnál sérülést, mindössze a bilincs okozott némi bőrpírt a panaszos csuklóján. A vizsgáló ügyeletes orvos ambuláns ellátási lapot állított ki a fentiekről. A rendőrök az intézkedés során nem sérültek meg.

A hivatalos személy elleni erőszak elkövetése során anyagi kár kb. 100,- Ft keletkezett, amely a r. zászlós szolgálati dzsekijének vállpántja leszakításából ered.

Az intézkedő r. zászlós és r. főtörzsőrmester járőrrel szemben 2010. október 16-án 19 óra 52 perckor a helyszínen Lion típusú alkoholszondát alkalmazott a közlekedési főelőadó, amely mindkét esetben negatív eredményt mutatott.

A panaszossal szemben a helyszínen megkíséreltek a rendőrök Lion típusú alkoholszondát alkalmazni, de panaszos nem volt hajlandó azt megfűjni. A helyi rendőrkapitányságon a „Drager Alcotest” készüléket nem tudta a panaszos megfűjni, ezért 22 óra 28 perckor egyszeri vérvételre került sor. A vérvételt az ügyeletes orvos végezte el.

Az intézkedés helyszínéről történő szóbeli jelentés alapján az illetékes rendőrkapitányság osztályvezetője telefonon felvette a kapcsolatot 2010. október 16-án 20 óra 25 perckor az ügyben érintett vezető ügyésszel, aki szemle magtartását nem, de fényképfelvételek készítését, valamint tanúkutatást kért.

A helyszínen egy r. hadnagy fényképfelvételeket készített. Az intézkedés helyszínén, a panaszossal közös udvarban lakó két személyt hallgattak meg, akik elmondták, hogy a rendőri intézkedést nem látták. A vezető ügyész utasítása alapján szemle megtartása nem történt meg.

A személyi szabadságot korlátozó intézkedés során a panaszos személyazonosságát a bemondott adatok és a nyilvántartó adatai alapján megállapították az intézkedő rendőrök.

A parancsnoki kivizsgálás során a parancsnoki feladatokat ellátó r. százados személyesen meghallgatta a helyszínen és a rendőrkapitányságon az intézkedő rendőröket, akik jelentést írtak a történetekről, valamint meghallgatta a panaszost és a körözött személyt, valamint a panaszossal egy udvaron lakó két személyt, mely meghallgatásról jelentést készített. A helyszínt megtekintette, fényképfelvételeket készített. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítást nyert, hogy az intézkedő r. zászlós sérelmére elkövetett jogsértés megvalósult.

A kivizsgálás során megállapításra került, hogy az intézkedésben résztvevő rendőrök jog- és szakszerűen, a hatályos normáknak megfelelően jártak el. A végrehajtott rendőri intézkedések jogszerűek, a személyi szabadság korlátozása és a kényszerítő eszközök alkalmazása – a cselekmény súlyára és az elkövető adottságait figyelembe véve – szakszerűen és arányosan zajlott.

Az összefoglaló jelentés szerint a főelőadó megállapításait az Rtv. 13. § (1) bekezdése, a 15. §-a, a 16. §-a, a 17-20. §-ai, a 29. §-a, a 31. §-a, a 33. §-a, 39. §-a, 42-43. §-a, 47-48. §-ai, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3-4. §, 20-22. §, 38. §, 42. §, 57-60.§-ok rendelkezései alapján tette meg.

Mindezek alapján a főelőadó javasolta a panaszossal szemben büntetőeljárás lefolytatását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. § (1) bekezdésben foglalt hivatalos személy elleni erőszak büntett elkövetése miatt.

2) Az illetékes rendőrkapitányság közrendvédelmi és közlekedésrendészeti osztályának 2010. október 16-án kelt jelentése szerint a panaszossal szemben testi kényszerszert (Rtv. 47. §) és bilincset [Rtv. 48. § b), c), d)] alkalmaztak, 19 óra 2 perctől 21 óra 5 percig, mely során sérülése keletkezett: a bilincs felületi sérülést (bőrpírt) okozott.

A jelentésben a r. őrnagy megállapította, hogy a bilincs alkalmazása az idézett jogszabályhely alapján jogszerű volt, az intézkedést a jogszerűség, szakszerűség és arányosság szempontjából rendben találta.

3) Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló, 2010. október 17-én kelt jelentés szerint a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata

és a 31. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján pedig átvizsgálták (személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása). A panaszos előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjára – szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érés –, valamint az Rtv. 33. § (2) bekezdése a) – igazolást megtagadó személy előállítása –, b) – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy –, és c) pontjára – vérvétel, mintavétel elvégzéséhez történő előállítás – tekintettel történt.

A jelentésben az intézkedő rendőrök rögzítették a kényszerítő eszköz alkalmazásának helyét (lakás), valamint hivatkoztak az Rtv. 39. § (1) bekezdés j) pontjára. A kényszerítő eszközök (testi kényszer és bilincs) alkalmazásának indokai, a bilincshasználat időtartama, valamint az intézkedéskor keletkezett anyagi kár kapcsán a jelentés az összefoglaló jelentésben foglaltakkal megegyezik. A bilincselés a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint történt, annak alkalmazását megelőzően figyelmeztetés történt. Az intézkedés során az orvosi ellátásról való intézkedés megtörtént (a sérülés jellege: bőrpír, foka: könnyű).

A jelentés az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása vonatkozásában összefoglaló jelentéssel egyező módon tartalmazza a történeteket azzal a többlet információval, hogy az intézkedést megelőzően az intézkedő rendőrök ismételten, még a megadott helyre való kiérkezés előtt meggyőződtek arról, hogy a keresett személlyel szemben élő körözés van. A helyszínen – azt követően, hogy a keresett férfi átadta a járőrvezető r. zászlósának személyi igazolványát, és megállapítást nyert a rendőrök sejtése, azaz, hogy a körözött személyről van szó – közölte a férfival a járőrvezető, hogy el kell őt fogniuk, és előbb a helyi rendőrkapitányságra, majd pedig az illetékes büntetés-végrehajtási intézetbe kell szállítania. A panaszos ekkor felállt a pamlagraól, beállt a rendőrrel szembe az ajtóba és közölte, hogy oda nem mehet be.

Az összefoglaló jelentésben leírt történéseket a járőrvezető r. zászlós jelentette a rendőrkapitányságon tartózkodó r. századosnak, aki intézkedett a nappalos járőrök (egy r. zászlós, valamint egy r. őrmester) helyszínre küldéséről. 19 óra 20 perckor érkezett ki a két járőr, majd ezután az intézkedő rendőrök megvárták a r. százados és a r. hadnagy helyszínre érkezését.

A jelentésben a járőrvezető r. zászlós megjegyezte, hogy a panaszos nem akart együttműködni abban sem, hogy kijöjjön a lakókocsiból, azt mondta, hogy nem megy onnan sehová, így kezeinél fogva újabb testi kényszert kellett alkalmazni, melynek eredményeként kivezetésére került sor, melynek végrehajtását a helyszínre érkező két járőr hajtotta végre. A hölgyet az intézkedés során többször igazolásra szólította fel járőrvezető r. zászlós és a helyszínre érkező járőrök kollégák is, de a panaszos nem volt hajlandó igazolni magát, az igazolást megtagadta. Adatai csak az előállítás során, a kapitányságon állapították meg.

A védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a

nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján 2010. október 17. napján (véltetően elírás) 19 óra 3 perckor megtörtént. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztató szóban került kiadásra, az előállítás idejéről szóló igazolás a panaszos megkapta.

A r. zászlós rögzítette, hogy a panaszossal szemben, az általa elkövetett cselekmény miatt büntető és szabálysértési feljelentést fog tenni.

4) A panaszossal szemben (először) intézkedő r. zászlós 2010. október 17-én kelt jelentése a fentiekben ismertetett dokumentumokkal egyező módon tartalmazza a történeteket.

5) Az intézkedő r. főtörzsőrmester jelentése azt a többlet információt tartalmazza, hogy amint ő és a járőrvezető r. zászlós a panaszos otthonának ajtajában megálltak, a panaszos és a keresett férfi egyből agresszívan kérdőre vonták őket, hogy mit keresnek az udvarban, és hogy hogyan jutottak be oda. Azt követően, hogy a férfi igazolta magát, és megállapítást nyert, hogy ő a keresett személy, a járőrvezető r. zászlós közölte vele, hogy elfogatóparancs van ellene kibocsátva és ezért elő fogják őt állítani.

6) Az intézkedés helyszínére 19 óra 20 perckor kiérkező r. zászlós 2010. október 18-án kelt jelentése szerint 2010. október 16-án járőrvezetői feladatot látott el r. törzsőrmester társával. 19 óra 5 perckor kapott utasítást r. századostól arra, hogy menjen N. területére, ahol a helyi körzeti megbízott megkísérelt egy körözött személyt elfogni, és a jogszerű intézkedés során ellenszegülés történt.

A helyszínre érkezéskor az udvaron tartózkodott egy férfi, aki kinyitotta a bezárt kaput és beengedte a rendőröket az udvarra. A kapun keresztül bejutottak egy rendezetlen területre, ott észleltek egy lakókocsit, ahonnan hangok szűrődtek ki. A r. zászlós járőrtársa a lakókocsit jobb oldalról közelítette meg, a rendőrnő pedig a bal oldalán indult el. Mivel a rendőrnő onnan nem tudott – az udvaron lévő lomok miatt – tovább menni, ezért visszament és a lakókocsi jobb oldalán indult el ő is, ahol látott egy fém lépcsőt, melyen járőrtársa felment és az ajtóban megállt. Ekkor a rendőrnő is felment a lépcsőn és belépett a lakókocsiba. A lakókocsiban azt tapasztalta, hogy egy láthatóan erősen ittas nő és egy szintén erősen ittas férfi már hátrabilincselte kézzel, folyamatosan kiabál. Az intézkedő rendőrök szintén a lakókocsiban voltak. Az intézkedő rendőrök megkérték a kiérkező rendőröket, hogy a megbilincselte nőt, azaz a panaszost vezessék ki a szolgálati gépkocsihoz.

A rendőrnő járőrtársa, a r. törzsőrmester felszólította a panaszost, hogy induljon el a lépcsőn lefelé, de – feltehetően a panaszos ittassága és a kezei hátrabilincselése miatt – az ajtóban a r. zászlós felé dőlt. Ezért a r. zászlós, hogy az esést meggátolja, és távol tartsa magától a panaszost, jobb kezével megfogta fejét, úgy hogy hüvelyk és mutató ujjait az állkapcsára helyezte, majd hátra lépett a lépcsőn. Ezt követően a panaszost kivezette és beültette egy szolgálati gépkocsiba. Ezután két másik rendőr a keresett

személyt kivezették és beültették egy másik szolgálati gépjárműbe. Az előállított személyek a járműben ültek a r. százados és a r. hadnagy megérkezéséig.

A r. zászlós jelentésében megjegyezte, hogy a panaszos kivezetése közben, és az intézkedés további részében is, folyamatosan szitkozódott és feljelentéssel fenyegetőzött. Már a járműben ülve különféle megjegyzéseket tett a rendőr zászlósra iskolai végzettségével és életvitelével kapcsolatban. A rendőrő hozzátette, hogy a panaszossal korábban soha nem találkozott, őt nem ismeri.

A panaszost többször felszólították, hogy adja meg személyes adatait, melyre nem volt hajlandó. Ittassága miatt megkísérelte a helyszínen LION típusú alkoholszondás ellenőrzést alkalmazni, de azt nem volt hajlandó megfűjni.

A r. százados és r. hadnagy megérkezése és a szükséges intézkedések megtétele után a helyszínről 20 óra körüli időben indultak el az illetékes Rendőrkapitányságra az előállított személyekkel együtt.

A rendőrkapitányságon a panaszosnál, mint egyetlen azonos nemű személy a r. zászlós ruházat átvizsgálást végzett, és annak megkezdése előtt figyelmeztette, hogy azt előállítása miatt köteles eltűrni. A helyszínen nem történt ruházat átvizsgálás, mivel ott a körülmények ezt nem tették lehetővé, többek között a világítás hiánya és a hely szűke miatt.

A panaszos ruházatának átvizsgálása közben folyamatosan megjegyzéseket tett arra vonatkozóan, hogy ezt biztosan élvezi a rendőrő, mivel szerinte leszbikus, valamint közben többször le akart ülni és többször fel kellett szólítani, hogy folytatni lehessen a ruházatátvizsgálást. Mindeközben továbbra sem fejezte be a sértő megjegyzéseket.

A ruházat átvizsgálást követően megkérdezte a panaszost, hogy nem akar-e a mellékhelyiségbe elmenni, mire ő visszakérdezett: „Miért a bugyimba is be akar nyúlni?”. Ezt követően a rendőrő ismételt felhívta figyelmét arra, hogy hagyjon fel a sértő megjegyzések tételével, amire a panaszos csak nevetett.

7) Az intézkedés helyszínére 19 óra 30 perckor k érkező r. százados 2010. október 17-én kelt jelentésében beszámol arról, hogy 19 óra 13 perckor érkezett bejelentés arról, hogy egy elfogás során egy körzeti megbízott sérelmére hivatalos személy elleni erőszakot követtek el, ezért egy r. hadnaggyal haladéktalanul a helyszínre ment, valamint intézkedett arról, hogy a járőrszolgálat azonnal vonuljon a helyszínre.

A helyszínen meghallgatták az intézkedést foganatosító rendőröket, akik a fent ismertetett dokumentumokban foglaltakkal egyező módon adták elő a történeteket.

Ezt követően meghallgatták az eredetileg keresett férfit, aki a következőket adta elő. A barátnőjével (panaszossal) beszélgettek a hátsó udvaron lévő lakókocsi bejárat

ajtájában. Az ajtó nyitva volt, mivel dohányoztak. Az ajtóban a jobb oldalon barátnője ült a baloldalon pedig ő. Beszélgetésük közben egyszer csak két rendőr jelent meg az ajtó előtti lépcsőnél. Az először megjelenő rendőr igazolásra szólította fel, melynek ő eleget is tett. Mindeközben azonban sérelmezték azt, hogy milyen alapon ment be hozzájuk a rendőr. Előadta továbbá azt is, hogy amikor a lakókocsiba fellépett a rendőr, akkor a panaszos a rendőr elé állt, ő pedig a kocs jobb oldala felé indult meg. A rendőrnek azt mondta a panaszos, hogy ő nem mehet oda be és nem is akarta beengedni a rendőröket. Ezután a rendőrök a panaszost az ajtóval szemben lévő szekrénynek tolták, majd a kezeit kicsavarva megbilincseltek. Azt nem látta, hogy a rendőrnek, hogyan szakadt el a vállapja, csak azt sérelmezte, hogy testi kényszerszerű és bilincset alkalmaztak a panaszossal szemben.

Mindezek után a panaszos meghallgatása következett, aki a r. százados kérésére nem volt hajlandó igazolni magát, és hozzátette, hogy felháborító, hogy a rendőröknek nem volt házkutatási parancsa és így mentek be otthonába. Elmondta azt is, hogy meg akarta akadályozni azt, hogy a rendőr bemenjen a lakásába. A r. százados által feltett kérdésre, azaz, hogy milyen módon szakadt le a rendőr vállapja, azt válaszolta, hogy belekapaszkodott, mert nem akarta, hogy a rendőr beljebb menjen a házba, és akkor szakította le, hozzá tette azt is, hogy a vállpánt biztos rosszul volt felvarrva.

Ezután a panaszossal egy udvarban lakó személyek fentiekben ismertetett tartalmú meghallgatása következett.

A jelentés a továbbiakban olyan információkat tartalmaz, amelyek a korábban ismertetett rendőrségi iratokkal megegyeznek, valamint azt, hogy a panaszos személyazonossága megállapítása, meghallgatása és vérvétele után, 2010. október 16-án 23 óra 55 perckor lett szabadon bocsátva.

A r. százados megállapítása szerint a rendőri intézkedések jogszerű, a személyi szabadságot korlátozó intézkedések és a kényszerítő eszközök használata – az elkövető aktív ellenállása okán – szakszerű és arányos volt.

8) A Testület rendelkezésére bocsátotta a rendőrség az illetékes Rendőrkapitányság vezetője által 2010. október 18-án napján kelt és a Tatabányai Nyomozó Ügyészség vezetőjének írt levelét melyben tájékoztatást nyújt a történetekről, valamint a panaszos cselekménye miatt – mely alkalmas a Btk. 229. § (1) bekezdésbe ütköző hivatalos személy elleni erőszak büntette megállapítására – ellene büntető feljelentéssel él.

9) A Testület részére továbbították az ügyben készült meghallgatási jegyzőkönyvek, amelyek az alábbi releváns adatokkal szolgáltak.

A meghallgatási jegyzőkönyvekben minden tanú úgy nyilatkozott, hogy a jogaira történő felhívást és a hamis tanúzás következményeire való figyelmeztetést tudomásul vette.

a) Az intézkedést foganatosító r. zászlós, körzeti megbízott arra a kérdésre, hogy miért került sor a lakókocsiban tartózkodó panaszossal szemben rendőri kényszer alkalmazására azt a többlet információt adta elő, hogy ő a panaszost nem lökte semmilyen tárgynak, sőt a panaszos volt az, aki agresszíven, rajta fogást keresve igyekezett továbbra is feltartóztatni őt, miközben leszakította a szolgálati dzsekije váll-lapját. Ezután fogták meg a panaszos kezeit, majd megbilincseltek és a helyiségben levő szekrény elé vitték.

A sérüléssel és az orvosi vizsgálattal kapcsolatos kérdésre a r. zászlós előadta, hogy a helyi rendőrkapitányságon előállították a keresett személyt és a panaszost, ahol rendőri kérésre mindkettőjüket megvizsgálta az ügyeletes orvos, de a bilincs által okozott bőrpíren kívül sérülést nem tapasztalt, egyéb sérülésre az intézkedés alá vont személyek nem hivatkoztak.

A panaszos kérte, hogy lányát értesítsék ki, amelyet a r. zászlós tudomása szerint az ügyeletes tiszt végrehajtott. Hozzátette, hogy azt nem tudja, hogy mikor érkezett meg a panaszos lánya a rendőrségre, de 22 óra 28 perckor, a foganatosított vérvétel során már a rendőrkapitányságon volt.

b) Az intézkedést foganatosító r. főtörzsőrmester, körzeti megbízott meghallgatásáról készült jegyzőkönyv a korábban ismertetett adatokat tartalmazza.

c) Az intézkedésben részt vevő rendőrnő meghallgatása során a jelentésében foglaltakkal egyezően adta elő az általa foganatosított intézkedéseket azzal, hogy hozzátette: az a mozdulat, hogy a panaszos fejét megfogta, részéről nem tervezett – a hely szűke, a világítás hiánya, egyéb körülmények miatt, és a panaszos sérüléseinek megakadályozása okán – hanem, egy ösztönös reakció volt.

d) Az intézkedésben részt vevő r. százados meghallgatása során elmondta azt is, hogy 2010. október 16-án 20 órától fokozott ellenőrzés került végrehajtásra, amelynek ő a parancsnoka volt. Mielőtt a fokozott ellenőrzés megkezdődött az intézkedő r. zászlós kért engedélyt egy személy leellenőrzésére, akivel szemben érvényes elfogatóparancs volt kiadva, és információval rendelkeztek a körözött személy hollétéről. Mielőtt kiindultak az ellenőrzésre az intézkedő rendőrök, a r. százados is kinyomtatta a keresett személlyel szembeni érvényes körözést, és felhívta a figyelmet arra, hogy bár mindössze néhány nap közmunka lett letöltendő szabadságvesztésre átváltoztatva, mindenképpen óvatosan és figyelmesen teljesítsék az elfogást.

Osztályvezetői kérdésre előadta továbbá, hogy a panaszos őt is kérdőre vonta, hogy milyen alapon mentek be a rendőrök a lakásába, mire tájékoztatta őt, hogy az Rtv. alapján. A panaszos ezt nem értette meg, folyamatosan házkutatási parancsot követelt tőlük. Előadta továbbá azt is, hogy felvilágosította a panaszost arról, hogy hivatalos személy elleni bűncselekmény miatt kezdtek a vele szembeni intézkedésbe. A panaszos ekkor elmondta, hogy véleménye szerint a váll-lap azért szakadt le, mert az rosszul volt megvarrva, arról a helyszínen és később a rendőrkapitányságon sem

beszért, hogy azért fogta meg a rendőr váll-lapját, hogy az elesése közben valamibe megkapaszkodjon. A panaszos a gépkocsiban kabátban ült, a r. századosnak nem jelezte, hogy még valamilyen ruhát szeretne magához venni, pedig tudta, hogy a rendőrkapitányságra állítják elő.

Azon testületi kérdésre, hogy miképpen valósult meg a panaszos hozzátartozójának kiértesítése a r. százados előadta, hogy a panaszos kérte hozzátartozója kiértesítését, melyet a kapitányságra történt beérkezését követően maga a r. százados azonnal megtett. Megkérdezte a r. százados a panaszostól azt is, hogy lányán kívül kéri-e jogi képviselő, ügyvéd értesítését, de a panaszos azt válaszolta, nem ismer ügyvédet. A panaszos lányát a r. százados telefonon felhívta, akivel közölte, hogy hol tartózkodik és miért az édesanyja. A panaszos lánya megkérdezte, hogy ki fogja az édesanyját hazaszállítani, amelyre azt felelte a r. százados, hogy amennyiben van lehetősége, menjen be az édesanyjához a rendőrkapitányságra. A panaszos lánya 21 óra 30 perckor érkezett a kapitányságra.

A panaszos előállítása során tanúsított magatartásával kapcsolatosan a r. százados előadta, hogy mind az intézkedés helyszínén, mind pedig a rendőrkapitányságon ellenszenvesen viselkedett, a felvilágosítások során pedig értetlenül reagált, amikor r. százados közölte vele, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, akkor nevetett. A r. százados tájékoztatta a panaszost arról, hogy a rendőrség magánlakásba körözött személy elfogása céljából engedély nélkül bemehet, de a panaszos ezt „nem akarta megérteni”. A r. százados úgy fogalmazott ezután: „maximálisan visszautasítom” a panaszos „azon vádaskodását, hogy vele szemben jelenlétemben akár a helyszínén, akár a kapitányságon bármelyikünk is durván beszélt volna”.

A r. százados végül hozzátette, hogy véleménye szerint a panaszos minden megadható tájékoztatást megkapott, volt amit a lánya jelenlétében is. Magatartása és annak következménye egyértelműen a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenségre vezethető vissza, melynek következtében szándékosan elkövetett hivatalos személy elleni erőszak valósult meg. Időközben a hatóság tudomására jutott, hogy a panaszos enyhe fokú alkoholos befolyásoltság alatt állt.

A r. százados hozzátette, hogy az ügyben maga végezte el a parancsnoki kivizsgálást, mely során megállapítást nyert, hogy a panaszossal szemben végrehajtott rendőri intézkedések jog- és szakszerűek voltak, ellene az általa elkövetett cselekmény miatt büntető feljelentés tett a rendőrség az illetékes ügyészség felé.

A panaszos az előállításáról a szükséges tájékoztatót, igazolást megkapta, melyben már a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés jogalapja is szerepelt. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy a rendőri intézkedéssel szemben nyolc napon belül kíván panasszal élni.

e) A panaszos meghallgatása során előadta – azon kérdésre, hogy számára egyértelmű volt-e az, hogy ingatlanán rendőrök jelentek meg –, hogy a kérdéses időben barátjával

ült a lakókocsiban, közvetlenül a bejárati ajtó mögött. A sötétből – a bejárati ajtó előtti lépcső alján – két férfi jelent meg az egyikük kezében zseblámpával. A lépcsőhöz lépve az egyikük közölte, rendőrség. A két férfi ruházatából egyértelmű volt, hogy ők valóban rendőrök, mivel a panaszos által ismert egyenruhát viselték.

Az másik rendőr – nem az, aki először a lépcsőhöz lépett – a panaszos barátjának a személyi igazolványát kérte. Ekkor a panaszos barátja felállt és elindult, hogy a kabátjából elővegye a kért igazolványt. Ezután az a rendőr, aki először lépett a lakókocsi lépcsőjéhez, fellépett és a panaszos felé közelített, a társa pedig mögötte követte őt. A panaszos a lakókocsi ajtajában felemelte mindkét kezét, „mutatva, hogy ne jöjjenek be”, és a rendőrök útját állta. Ezt követően az egyik rendőr a panaszt – nem emlékezett, hogy hogyan és milyen módon – de meglökte, amitől ő hátraesett. Az esés következtében megkapaszkodott az első rendőr vállába, amiről „valami leszakadt”, majd a panaszos neki esett a beépített szekrénynek.

A panaszos előadta, hogy az esés következtében nem ült a földre, hanem a szekrény megtartotta a testét. Ezután az a rendőr, aki „ellökte” a panaszt, odalépett hozzá és megbilincselte a bal kezét. A panaszos nem adta oda jobb kezét, tiltakozott a rendőri intézkedés ellen, ezért a rendőr a panaszt arccal neki lökte a válaszfalnak. Mindeközben a másik rendőr elvette a panaszos barátja igazolványát, majd kezeit hátrabilincselte. A panaszos hozzátette, hogy nem látta sem a bilincselést, sem az igazolvány átadását, de később amikor megfordult azt vette észre, hogy barátja megbilincselte állapotban van, az igazolványa pedig a földön fekszik. A panaszos barátja megbilincselése után a másik rendőr is a panaszoshoz lépett, majd a másik kezét is megbilincseltek és megfordították a beépített szekrény felé. Kis idő elteltével további rendőrök érkeztek, egyikük egy nő volt, aki nyomdafestéket nem tűrő módon tárgyalt a panasossal. A panaszos úgy nyilatkozott, nem emlékszik arra, hogy ő mit mondott a rendőrnek, de abban biztos volt, hogy sértő dolgot nem. Ezután közölték, hogy a rendőrségi gépkocsihoz indulnak, mert előállítják a helyi rendőrkapitányságra. A lépcsőn elindulva minden előzmény nélkül a rendőrnő az egyik kezével megfogta a panaszos arcát, amivel kapcsolatosan a panaszos megjegyezte, hogy az nem fájt neki, csak kellemetlen volt. A panaszos véleménye szerint a rendőrnő azért tette ezt, mert ő folyamatosan beszélt és tiltakozott az eljárásuk ellen.

Az udvaron a panaszos találkozott az egyik szomszédjával, akinek szolt, hogy a lányát hívja fel telefonon, majd az egyik rendőrautóba ültették. Ezután a rendőrök hátramentek a lakókocsihoz – ott talán fényképeztek –, majd elindultak a rendőrkapitányságra.

A panaszos az előadó kérdésére elmondta, hogy az intézkedő rendőröket nem ismerte, korábban nem találkozott velük, és nem emlékszik arra, hogy intézkedtek volna vele szemben.

Azon előadói kérdésre, hogy kérte-e a rendőröktől, hogy kabátját elvihesse, a panaszos úgy reagált, hogy még a lakókocsiban megkérdezte valakitől, hogy elvihetné-e a kabátját, de arra választ nem kapott. A kérdést később már nem tette fel senkinek.

Arra a kérdésre, hogy megkérte-e a helyszínen levő rendőröket, zárják be a lakókocsija ajtaját, azt felelte a panaszos, hogy nem kérte senkitől, de természetesnek tartotta, hogy ha a lakása üresen marad, azt a rendőrök bezárják.

A panaszos előadta hozzátartozója kiértesítésével kapcsolatosan, hogy kérte még a lakókocsiban, hogy lányát értesítsék ki, majd a lakás udvarán a szomszédától is. A helyszínen az egyik rendőr azt mondta, hogy „később”. A panaszos lányát este 22 órakor értesítették ki, aki azonnal a rendőrségre indult és 22 óra 30 perckor oda meg is érkezett.

A panaszos előadta – előadói kérdésre –, hogy a helyszínen közölte vele az egyik rendőr (amelyik meglökte), hogy egy körözött személyt keresnek, akit ő rejteget. A panaszosnak nem volt arról tudomása, hogy a hatóság a barátját keresi. Azt, hogy vele szemben miért került sor az intézkedésre, a kapitányságon közölték.

A panaszos sérüléseivel kapcsolatosan elmondta, hogy a bilincselés miatt mindkét csuklója megsérült, és karjai hátrafeszítésekor válla mindkét oldalon meghúzódott. A panaszos háziorvosához 2010. október 19-én ment el, mert fájlalta csuklóját és vállát. A háziorvos látteleket állított ki nyolc napon belüli sérülésokozásról.

A panaszos – azon kérdésre, hogy ittasnak érezte-e magát az intézkedéskor – azt felelte, hogy nem, bár aznap fogyasztott alkoholt, de ittas nem volt.

Ezt követően az előadó a panaszossal ismertette az ügyben keletkezett, az eljáró rendőrök meghallgatásáról készült jegyzőkönyveket. Azokkal kapcsolatosan a panaszos azt az észrevételt tette: „az ügyben érintett rendőrök nagyon összebeszéltek, minden erővel ellenem vallanak. Hazugnak neveznek, ami számomra sértő.”

10) Az illetékes Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele következő releváns információkat tartalmazza.

A panaszossal szemben 2010. október 16-án 19 órakor az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérést követő elfogásra került sor, mivel a barátjával szemben végrehajtott rendőri intézkedés során az egyik rendőrré támadt. A panaszos testével akadályozta, majd az intézkedő rendőr ruházatát megfogva és lerántva igyekezett feltartóztatni a helyi körzeti megbízottat, aki társával az egyik megyei bíróság büntetés végrehajtási csoportja által körözött és a panaszos lakókocsijában tartózkodó személy elfogását, és előállítását hajtotta végre.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszer, és az Rtv. 48. § b), c), d) pontjai alapján bilincselést alkalmaztak.

A panaszos lakhelyén történő intézkedésre az Rtv. 39. § (1) bekezdés j) pontja alapján került sor, mivel a helyi körzeti megbízott alapos információval rendelkezett arról, hogy a panaszos lakókocsijában tartózkodik életvitelszerűen a keresett személy, akinek elfogását és büntetés-végrehajtási intézetbe történő előállítását rendelte el a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportja elfogatóparancs alapján.

Az intézkedő rendőrök a kérdéses lakókocsi előtt, a nyitott ajtó mögött tartózkodó, keresett személyt igazolásra szólították fel, majd személyes adatainak megállapítását követően közölték vele, hogy előállítják a helyi rendőrkapitányságra. A panaszos hallva és látva a rendőri intézkedést határozottan közölte a rendőrökkel, hogy menjenek el az ingatlan területéről, és a lakókocsiba sem mehetnek be. Tekintettel arra, hogy az előállítandó, körözött személy a rendőrök látómezőjéből kikerült, indokolt volt a lakókocsiba történő bejutás.

Az ajtóban álló panaszoshoz a rendőrök kérdést nem intéztek, azonban felszólították, hogy álljon félre és ne akadályozza az intézkedésüket. Ő ennek nem tett eleget, a keresett férfivel intézkedni szándékozó rendőrrel szemben passzív, majd aktív ellenállást tanúsított.

A kérdéses intézkedést foganatosító rendőrök szabályos szolgálati egyenruhát viseltek az előírt ékítményekkel, rendfokozati jelzéssel, azonosító jelvénnnyel, névtáblával. A panaszost a védelemhez való jogáról 19 óra 3 perckor a körzeti megbízottak a helyszínen szóban tájékoztatták, majd a rendőrkapitányságra történő előállításakor az előállított személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló írásos tájékoztatót megkapta, azt aláírásával ellátta.

A panaszjogával kapcsolatos tájékoztatást megkapta, és azzal kapcsolatban „8 napon belül nyilatkozik” részt húzta alá. Panaszairól úgy nyilatkozott, hogy azok a személyes szabadságot korlátozó intézkedéssel, és a bilincseléssel kapcsolatban keletkeztek.

Az intézkedő rendőrök a helyszínen következetesen tájékoztatták a keresett férfit és a panaszost jövetelük okáról, céljáról, vagyis arról, hogy a férfit körözik és elő kell állítaniuk a jogerős szabadságvesztése letöltése céljából. A közlést a keresett férfi megértette, de a panaszos nem.

A panaszossal szembeni testi kényszer alkalmazását a fentiek alapján a jogszerű rendőri intézkedés akadályozása indokolta.

A fenti jogszabályhely alapján a panaszos támadásának megakadályozása, esetleges szökésének megakadályozása, és ellenszegülésének megtörése érdekében került sor a bilincselésre. A kényszerítő eszközök használata előtt az idő rövidsége miatt külön figyelmeztetés a kényszerítő eszközök használatára nem történt.

A panaszos a meghallgatása során elmondta, hogy állítólag a lakókocsiban kérdezte valakitől, hogy a kabátját elvihetné-e, felvehetné-e, de erre nem kapott választ. Ezt a kérdést elmondása alapján később már nem tette fel a rendőröknek.

A panaszost az intézkedő rendőrök már a helyszínen tájékoztatták arról, hogy hivatalos személy elleni erőszak elkövetésének megalapozott gyanúja miatt kerül sor az előállításra. Az előállításról a panaszos igazolást kapott.

A panaszos előállítása során az ügyben illetékes nyomozó ügyészség vezetőjével történt egyeztetést követően vérvételre, orvosi vizsgálatra került sor, majd a parancsnoki vizsgálat során szóban meghallgatták a történetekről.

A panaszossal szemben személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedésre 2010. október 16-án 19 órától 2010. október 16-án 23 óra 55 percig – szabadon bocsátásáig – került sor.

A panaszos hozzátartozójának kiértesítését a helyszínen kérte, melyet a kapitányságra történt előállítását követően a r. százados kb. 21 óra 5 perckor személyesen teljesített. A panaszos lányát kérte kiértesíteni, aki a rendőrkapitányságra kb. 21 óra 30 órakor érkezett meg. A panaszos más személy, jogi képviselő kiértesítését nem kérte.

A rendőrök intézkedésük során határozottan és kultúráltan kommunikáltak, azonban a panaszos és barátja az intézkedés kezdetétől ingerült, arrogáns viselkedést tanúsított a rendőrökkel szemben, vitatva ottlétük jogosságát, a velük szemben végrehajtott rendőri intézkedéseket. A keletkezett iratok, a rendőrök, valamint a panaszos meghallgatása alapján az intézkedés alá vontak ittassága, az alapvető jogszabályok ismeretének hiánya, a rendőrök által közöltek meg nem értése és a megértett dolgok el nem fogadása eredményeként kialakulhatott a panaszosban az a meggyőződés, hogy a rendőrök jogszerűtlenül léptek fel ellene.

11) Az előállítás időtartamát tartalmazó igazolás szerint a panaszos előállítása (az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés c) pontja alapján) 2010. október 16-án 19 órától 23 óra 55 percig tartott, és a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása miatt a rendőrkapitányság épületében tartózkodott. Az igazolás tartalmazza ezen felül azt, hogy az előállítás időtartama alatt sérülése nem keletkezett, valamint, hogy az előállítás időtartama alatt panasza keletkezett. A panaszos ennél a pontnál továbbá a következőket írta le: „szóban sértegetett a rendőr hölgy, tettelegesség nem hagyott nyomot, megszorította az arcomat”. Az igazolást a panaszos aláírásával látta el.

12) Ezen túl a rendőrség megküldte a tájékoztatót az előállított/elővezetett személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helység rendjéről. A panaszos a tájékoztatót „a tájékoztató tartalmát megismertem, az abban foglaltakat tudomásul vettem” szövegrész után aláírásával ellátta.

13) A panaszos a „Nyilatkozat” elnevezésű dokumentumban úgy nyilatkozott, hogy a jogorvoslati jogára (Rtv. 92. §, 93. §) vonatkozó tájékoztatást megkapta, a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés megtörtént, az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján kérte hozzátartozója kiértesítését. Kijelentette, hogy a vele szemben

alkalmazott intézkedéssel és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatos panaszáról nyolc napon belül nyilatkozik, valamint panaszaként a következőket írta le: „miért történt a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és bilincselés”.

A panaszos az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról, annak várható időtartamáról a tájékoztatást szóban kapott, a részére kiállított – az előállítás időtartamáról szóló – igazolást átvette. Az előállító helyiségben történt elhelyezésével kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatással kapcsolatosan a panaszos azt keretezte be: „nem volt szükség”.

A panaszos élelmezést nem kért, betegségeivel kapcsolatban leírta, hogy depressziós, valamint a sérüléseivel kapcsolatban azt, hogy „mindkét csuklón bőrpír a bilincstől” keletkezett. Orvosi ellátásban részesült.

14) A vérvételi jegyzőkönyv tanúsága szerint a vérvétel 2010. október 16-án 22 óra 28 perckor történt. A klinikai tünetek a vérvételkor – többek között – a következők voltak: gyengén alkoholszagú lehelet, bőbeszédű panaszos, megtartott emlékezés a cselekményre, személyi adatait a panaszos tudta közölni, térben és időben tájékozott, magatartása rendezett volt. A klinikai tünetek alapján a vizsgáló orvos a panaszost enyhén ittasnak találta.

15) Az alkoholos befolyásoltságról szóló orvos szakértői vélemény szerint a laboratóriumi vizsgálati eredmények alapján megállapítható, hogy a nevezett a vérvételkor, valamint a cselekmény időpontjában is (figyelemmel a cselekmény és a vérvétel között eltelt időre, amely 3 óra 28 perc volt) enyhe alkoholos befolyásoltság alatt állhatott.

16) A rendőrség az intézkedés (a panaszos lakása) helyszínéről számos fényképfelvételt megküldött, valamint a Testület rendelkezésére bocsátotta azon szolgálati dzsekiről a 2010. október 16-án készült fényképeket, amelynek váll-lapját a rendőrségi iratok szerint a panaszos leszakította. A fényképeken látható maga a dzseki, amelynek jobb oldaláról hiányzik a vállpánt és váll-lap, valamint külön maga, a leszakított vállpánt a váll-lappal.

17) A rendőrség megküldte a Testület részére az eljárás felfüggesztéséről szóló végzését, figyelemmel arra, hogy a panaszos – a Testület mellett – a rendőrségen is előterjesztette a panaszát a tárgyi rendőri intézkedéssel szemben, amelyre tekintettel az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján közigazgatási eljárás indult.

V.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a magánlakásban való intézkedést, a panaszossal szembeni testi kényszer és az azt követő bilincsalkalmazás, valamint az

előállítás jogalapját, indokoltságát, jogszerűségét és arányosságát, valamint az intézkedés egyéb panaszos által sérelmezett körülményeit.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz és az abból levezethető személyi biztonsághoz és testi épséghez, valamint a személyi szabadsághoz fűződő, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát. Ezen túlmenően a rendőri intézkedések érintették az Alkotmány 59. § (1) bekezdésben rögzített jogot a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a panasztételhez való jogot.

Szükséges leszögezni, hogy a Testületnek az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján – mások mellett – azon kérdések vonatkozásában nincsen hatásköre eljárni és állást foglalni, amelyek valamely bűncselekmény – akár a panaszos akár pedig az intézkedő rendőrök általi – elkövetése vagy el nem követése megállapítására terjednének ki.

1) A Testület először abban a kérdésben foglalt állást, hogy jogszerűen került-e sor a panaszos élettársa elfogása érdekében a magánlakásban való intézkedésre.

A panaszos beadványában sérelmezte ugyanis, hogy 18 óra után két rendőr – a kapun átmászva – megjelent az ajtóban és az egyik rendőr közölte, hogy egy körözött személyt keresnek, és az feltételezik, hogy a személyt a panaszos rejtegeti. A rendőrök a keresett férfi nevét nem mondták meg, nem igazolták magukat, és nem mutattak fel olyan dokumentumot, amely feljogosította volna őket a panaszos otthonában való megjelenésre. A panaszos megkérte a rendőröket, hogy oda ne menjenek be, sőt a panaszos meghallgatásakor maga nyilatkozott úgy, hogy felemelte a kezét és az ajtóba állt annak érdekében, hogy rendőrök ne menjenek be a lakókocsiba.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint egy körözött személy elfogása érdekében jelent meg két körzeti megbízott a helyszínen, mivel egy megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportja által kiadott elfogatóparancs alapján országos körözést adott ki a helyileg illetékes rendőrkapitányság egy férfi ellen. A rendőrségnek tudomása volt arról, hogy a körözött személy a fenti lakcím udvarán található lakókocsiban tartózkodik életvitelszerűen. Mielőtt az intézkedést kezdeményező két körzeti megbízott a helyszínre érkezett volna ismételten meggyőződtek arról, hogy a férfival szemben élő körözés van hatályban. Az intézkedés helyszíne – ahol a panaszos is jelen volt – megegyezik a keresett férfi rendőrségi iratokban szereplő lakcímével. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a keresett férfi őrizetbe vételét elrendelő határozaton lakóhelyül egy másik házszám szerepel.

A Testület szükségesnek tarja az Rtv. 13. § (1) bekezdésére való utalást, amely rendelkezés a rendőr intézkedési kötelezettségét rögzíti. A hivatkozott rendelkezés

értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet, vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Az Rtv. 33. §-a az elfogásra és előállításra vonatkozó szabályozást tartalmazza. Ezen szakasz (1) bekezdésének b) pontja alapján a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja, és az illetékes hatóság elé állítja azt, aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki.

A Testület álláspontja szerint az Rtv. 13. § (1) bekezdése, valamint a 33. § (1) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot biztosított a keresett férfi felkutatásához és elfogásához.

A rendőrségi iratok egybehangzóan arról szólnak, hogy miután a férfi feltárta személyét és igazolta magát, megállapításra került, hogy ő az általuk keresett, körözött személy, ezért közölték vele, hogy el kell őt fogniuk és először a rendkapitányságra, majd pedig az illetékes büntetés-végrehajtási intézetbe kell őt szállítaniuk. Erre a panaszos beállt az ajtóba és közölte – amit egyébként a panaszos beadványában is rögzített –, hogy oda a rendőrök nem mehetnek be. A férfi megbilincselése – miután személyét már megállapították – azért nem történt meg azonnal, mert nem értek hozzá, ugyanis a lakókocsiba egy fém lépcsőn keresztül lehetett bejutni, ami mind magasságában, mind szélességében, mind pedig mélységében akadályt jelentett. Ezen túlmenően a panaszos továbbra is az ajtóban állt, annak ellenére, hogy felszólították, ne akadályozza az intézkedést. A felszólítás hatására sem állt félre, így az egyik intézkedő rendőr a kezénél fogva maga előtt és balra forgatva próbálta eltávolítani a panaszost az útból, azért, hogy a körözött személyt elő tudja állítani.

Több rendőri jelentés hivatkozott arra, hogy sérelmezett rendőri intézkedés alkalmával az Rtv. 39. § bekezdés j) pontja jogalapot teremtett a magánlakásban való rendőri intézkedésre. A törvényhely szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve – mások mellett – a bekezdés j) pontja szerint akkor, ha az előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges.

E rendelkezésből látható, hogy a rendőröket a jogszabályi háttér valóban feljogosítja a magánlakásba való belépésre, még akkor is, ha arra vonatkozó külön hatósági határozattal nem is rendelkeznek, amennyiben a törvényben foglalt valamely feltétel fennáll. Jelen esetben az intézkedéssel elérni kívánt cél olyan személy elfogása és előállítása volt, aki ellen elfogatóparancs volt érvényben, így megállapítható, hogy a Rtv. 39. § (1) bekezdés j) pontjára tekintettel a magánlakásban való intézkedés jogszerűen történt.

A keresett személy felkutatása céljából foganatosított magánlakásban történő intézkedés kapcsán a Testület a fent hivatkozott jogszabályhelyekre, valamint a

meglevő információkra tekintettel a magánlakás védelméhez való jog sérelmét nem állapította meg az intézkedés jogszerűsége okán.

2) A panaszos kifogásolta, hogy az intézkedő rendőrök nem igazolták magukat, valamint, hogy az intézkedés okával kapcsolatosan mindössze annyit közöltek, hogy egy körözött személyt keresnek, akinek a nevét nem mondták meg.

A panaszos ezen sérelme miatt a Testület az Rtv. 20. § és 24. §, valamint a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának érvényesülését tette vizsgálatá tárgyává.

Az Rtv. 20. §-a rögzíti a szolgálati fellépés módjára vonatkozó rendelkezéseket, amit a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészít ki. Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A fent idézett jogszabályhelyek tehát kötelezettséggként írják elő a rendőrök részére azt, hogy minden esetben közöljék nevüket és azonosító számukat az intézkedés alá vont személlyel, valamint azt, hogy az intézkedés tényéről és céljáról tájékoztatást nyújtsanak, amelyet főszabályként az intézkedés kezdetekor kell megtenni, vagy azt követően, amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti.

Az Rtv. 24. § (1) bekezdése további kötelezettséget rögzít, mely szerint „a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni”. Ezen rendelkezés alapján az intézkedő rendőröktől általánosságban várható el, hogy az állampolgárok számára felvilágosítást tudjanak adni intézkedéseik jogszabályi háttéréről.

Az azonosítással kapcsolatosan megállapítható, hogy a rendőrségi iratok szerint az intézkedést kezdeményező rendőrök szolgálati egyenruhát viseltek az előírt ékítményekkel, rendfokozati jelzéssel, azonosító jelvénnel és névtáblával. Arra vonatkozó adat a rendőrségi dokumentumokban azonban nem található, hogy közölték volna nevüket és azonosítószámukat a rendőrök, akár az intézkedés kezdetén, akár annak végezetével. Az egyenruha, valamint az azon elhelyezett azonosító jelvény az Rtv. 20. § (1) bekezdésében foglaltaknak való megfelelést jelenti, ugyanakkor a (2) bekezdésben foglalt azon többlet követelmény teljesülését nem, miszerint közölni is kell a törvényben foglalt adatokat az érintettel. **Ezért a Testület az azonosítási kötelezettségek betartását nem találta jogszerűnek, és indokoltnak látta a tisztességes eljáráshoz való jog csekély fokú sérelmének megállapítását.**

Azzal kapcsolatosan, hogy megfelelően jelölték-e meg a magánlakásban való intézkedés okát és célját a rendőrök, a következőket kell rögzíteni. Maga a panaszos azt adta elő, hogy amikor a rendőrök megjelentek a lakókocsi ajtajában, annyit mondtak, hogy egy körözött személyt keresnek – ahogy azt a Testület kérdésére a tanú is leírta –, azonban a keresett személy nevét nem jelölték meg. Ezzel egybeesik az intézkedő rendőrök előadása, amely szerint először a lakókocsiban tartózkodó férfit szólították fel arra, hogy igazolja magát, és miután ez megtörtént és megállapítást nyert, hogy a jelen levő férfi a körözött személy, tájékoztatták, hogy el kell fogniuk és elő kell állítaniuk a helyi rendőrkapitányságra, majd pedig az illetékes büntetés-végrehajtási intézménybe. A kapitányságvezető tájékoztató levele úgy szólt, az eljáró rendőrök tájékoztatták a panaszost és a férfit érkezésük okáról és céljáról, azaz, hogy a férfit körözik és elő kell állítaniuk jogerős szabadságvesztés letöltése miatt. Ehhez a kapitányságvezető hozzátette azt is, hogy a panaszos nem, azonban a férfi megértette a közlést.

A Testület elfogadta a rendőrség tájékoztatását az intézkedés indokával összefüggésben, figyelemmel arra a tényre, hogy a panaszos is úgy nyilatkozott, az intézkedő rendőrök közölték azt, hogy egy körözött személy felkutatása a megjelenésük indoka és az intézkedésük célja. A Testület véleménye szerint ez megfelelő és elegendő tájékoztatást jelentett az intézkedés kezdetekor, akkor is, ha a körözött személy nevét nem is közölték, **ezért e tekintetben a tisztességes eljáráshoz való jog nem sérült.**

3) Ezt követően szükségessé vált a magánlakásban való intézkedés foganatosítás módjának értékelése, azaz annak vizsgálata, hogy a panaszossal szembeni testi kényszerre, majd az azt követő bilincselésre jogszerűen és az arányosság követelményének figyelembe vételével került-e sor. A panaszos sérelmezte a foganatosított kényszerítő eszközök által okozott sérüléseit is, amelyeket szintén jelent pontban értékelt a Testület. A panaszos a későbbiekben kikerülő rendőrnő által tanúsított magatartást is kifogásolta.

a) A panaszbeadvány szerint mikor az egyik rendőr a lakókocsiba be akart menni, a panaszos megkérte hogy azt ne tegye, oda ne menjen be, mire a rendőr meglökte őt, majd elvesztette az egyensúlyát és ösztönösen a rendőr vállába kapaszkodott, aminek hatására a rendőr váll-lapja leszakadt, a panaszos pedig hátraesett.

Az összefoglaló jelentés és az először intézkedő rendőrök jelentései szerint, a panaszos arra a rendőri közlésre, hogy elő kell állítaniuk a férfit, úgy reagált, hogy felhívta a figyelmüket arra, nem mehetnek be a lakókocsiba, majd beállt az ajtóba. Erre a rendőrök felszólították a panaszost, hogy ne akadályozza a rendőri intézkedést, valamint megkérték a férfit, hogy ő se mozduljon meg, aki ezt megelőzően elindult. A panaszos továbbra sem állt földre, ezért az intézkedő r. zászlós fellepett a lépcsőre – mivel a lakókocsiba egy lépcsőn keresztül lehetett bejutni –, azonban a panaszos még erre sem lépett arrébb. Tekintettel erre a rendőr elkezdte kezénél fogva maga előtt tolni és balra forgatva eltávolítani a bejáratból a panaszost, a körözött személy előállításának foganatosítása érdekében. Az intézkedő r. zászlós amint a lakókocsiba

lépett elengedte a kezében levő gumibotot és lámpát, hogy a panaszos ellenszegülését megtörje testi kényszerrel. A panaszos próbált ellenállni, de az erőfölényének köszönhetően a rendőr könnyedén befordította a panaszoszt a lakókocsi belsejébe, aki fogást keresett a rendőrön, azért, hogy az intézkedésnek továbbra is ellenálljon. Ennek eredményeképpen a panaszos a szolgálati dzsekin levő váll-lapot „ragadta meg”, ami a vállpánttal együtt a fordítás közben leszakadt.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A (2) bekezdés pedig azt a felhatalmazást foglalja magába, hogy a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A testi kényszerrel az Rtv. 47. §-a úgy rendelkezik, hogy: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 59. §-a (1) és (2) bekezdése szerint pedig: „Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.”

Az alkalmazott testi kényszer jogszerűsége kapcsán szükséges először arra utalni, hogy maga a panaszbeadvány is tartalmazza azt a momentumot, amelyet kivétel nélkül az összes rendőrségi irat is tükröz, hogy a panaszos nem akarta beengedni otthonába az intézkedő két rendőrt. A panaszos meghallgatásáról készült jegyzőkönyv pedig kifejezetten azon előadást rögzíti, mely szerint az egyik rendőr fellépett a lakókocsi lépcsőjéhez, a panaszos az ajtóban felemelte mindkét kezét, „mutatva, hogy ne jöjjenek be” és a rendőrök útját állta. Ezt követte az – a panaszos elmondása szerint –, hogy a r. zászlós meglökte, amitől hátraesett, de a testét a szekrény megtartotta, ezért nem ült le a földre. Ezt követően a bal kezét megbilincselte az egyik rendőr, de tiltakozván az intézkedés ellen a jobb kezét nem adta oda, aminek következtében a rendőr a válaszfalnak lökte.

Az ügy teljes körű kivizsgálása érdekében a Testület megkereste az intézkedés egyik szemtanúját – azaz azt a személyt, akinek elfogása érdekében a rendőrség intézkedést kezdeményezett –, aki a panaszban foglaltakkal egyezően úgy nyilatkozott, hogy

miután panaszosi kérésre a rendőrök nem igazolták bármilyen irattal a megjelenésük jogszerűségét, az egyik rendőr a panaszost meglökte, aki ösztönösen a rendőr vállába kapaszkodott és a beépített szekrénynek esett. Ugyanakkor a tanú úgy fogalmazott, a panaszos „mindvégig tiltakozott az eljárás ellen”.

A testi kényszerszert alkalmazó r. zászlós a fent ismertetett, rendőrségi iratokban szereplő körülményeken túl azt adta elő meghallgatása során, hogy ő a panaszost nem lökte semmilyen tárgynak, sőt a panaszos volt az, aki agresszíven, rajta fogást keresve a feltartóztatására törekedett, ami után leszakította a szolgálati dzseki váll-lapját. A kapitányságvezető tájékoztatása szerint, tekintettel arra, hogy a körözött személy kikerült a rendőrök látómezejéből, indokolt volt a lakókocsiba való bejutás.

Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a panaszos – saját elmondása alapján is – nem kívánt a rendőri intézkedésnek eleget tenni, azt meg kívánta hiúsítani, azt követően, hogy a rendőröknek tudomására jutott, hogy az általuk keresett körözött személy tartózkodik a lakókocsiban, ami által egyébként további intézkedési kötelezettségük keletkezett, mégpedig, hogy a keresett férfit elfogják és előállítsák. Ezzel kapcsolatosan a rendőrök a panaszos viselkedéséből alappal következtethettek arra, hogy ő az intézkedésnek ellenszegülve kívánja megakadályozni a körözött személy előállítását, ezért a megfelelő indokkal döntött a r. zászlós a panaszossal szembeni testi kényszer alkalmazása, azaz a panaszos ajtóból való eltolása mellett. Az ilyen és ehhez hasonló esetekben az Rtv. 17. §-a megfelelő alapot biztosít ahhoz, hogy addig amíg az intézkedés alá vont személy ellenszegülése meg nem törik, vagy amíg az intézkedés eredményessége már nélkül is biztosítható, az intézkedő rendőr korlátozza a testi épséghez való alapvető jogot és a személyi szabadságot. További felhatalmazást pedig a testi kényszer alkalmazásához jelen esetben az Rtv. 19. § (2) bekezdése – miszerint jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók –, valamint az Rtv. 47. §-a – miszerint ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre kényszerítés, azaz testi kényszer alkalmazható – nyújtott. A testi kényszer alkalmazására a Testület megítélése szerint a megfelelő indokkal és jogalappal került sor, nem sértve azzal a panaszos alapvető jogait.

Figyelembe véve azt, hogy a panaszos úgy fogalmazott beadványában, hogy őt a rendőr „ellökte”, aminek hatására egy szekrénynek esett, szükségszerűvé vált azon kérdés megválaszolása is, hogy a rendőri magatartás megfelelt-e az arányos fellépés követelményének. Az Rtv. 15. §-a értelmében ugyanis a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az arányosság elvének érvényesülését az Rtv. külön kiemeli a kényszerítő eszközök közös szabályainál. Így az Rtv. 16. § (1) kimondja: „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.” Tehát a testi kényszer alkalmazásakor is ezen követelmény szem előtt tartásával köteles a rendőr eljárni.

A panaszos állításával – amelyet a tanú nyilatkozata egyébként megerősített – szemben, azaz, hogy a rendőr őt meglökte és elvesztette az egyensúlyát, ezért hátraesett, az érintett r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy nem lökte a panaszost semmihez, sőt a panaszos volt az, aki agresszíven, fogást igyekezett keresni dzsekijén. A rendőrségi iratok arról számolnak be továbbá, hogy a rendőr eltolta a panaszost az ajtóból a körözött személy elfogása céljából. **Figyelemmel az ellentétes állításokra és a Testület szűkös bizonyítási eszközeire, nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy milyen módon – azaz aránytalanul vagy sem – lépett fel a rendőr, ezért e tekintetben a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.**

b) A Testület ezt követően azt mérlegelte, hogy jogszerűnek tekinthető-e a panaszossal szembeni bilincselés, ő ugyanis panaszbeadványában hangot adott annak, érthetetlen számára, hogy mi indokolta annak használatát.

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincselés alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincselés alkalmazásának eseteit: bilincselés különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincselés nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. Ugyanezen szakasz (4) bekezdése sorolja fel a bilincselés lehetséges módozatait, amely között a b) pont rögzíti a kezek előre, illetve hátra bilincselését.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A bilincsalkalmazás során szintén figyelemmel kell lenni a fent ismertetett Rtv. 15. §-ban és 16. §-ban foglalt előírásoknak.

A vizsgált esetben a rendőri jelentések a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. § b), c) és d) pontjait, azaz a panaszos támadásának megakadályozását, szökésének megakadályozását és ellenszegülésének megtörését jelölték meg. A kapitányságvezető tájékoztató levele szerint a panaszos a körözött férfivel intézkedni szándékozó rendőrrel szemben először passzív, majd pedig aktív ellenállást tanúsított. Szinte kivétel nélkül az összes rendőrségi irat arról tanúskodik, hogy a panaszos nem akarta többszöri felszólítás ellenére sem beengedni a lakókocsiba a rendőröket, nem volt hajlandó a rendőri intézkedésnek alá vetni magát, majd amikor a vele szemben fellépő r. zászlós betolta a lakásba, a panaszos az intézkedő rendőr váll-lapjába kapaszkodott, azt húzni kezdte, majd ennek következtében a vállpánttal együtt leszakította azt. A rendőrségi álláspont szerint a panaszos nem azért ragadta meg a váll-lapot, mert elvesztette egyensúlyát és, hogy ne essen el, hanem azért, hogy a rendőrök ne jussanak be a lakókocsiba, illetve a körözött személy közelébe. A panaszos, a tanú későbbi elmondásával egyezően, a rendőrségi nézőponttal szemben azt állította panaszában, hogy ösztönösen kapaszkodott a rendőr vállába, mivel a r. zászlós meglökte őt. A panaszos meghallgatása során úgy nyilatkozott, mielőtt a rendőr meglökte őt, felemelte mindkét kezét, „mutatva, hogy ne jöjjenek be” és a rendőrök útját állta, azt követően pedig amikor odalépett hozzá a r. zászlós, hogy megbilincselje őt – a rendőri intézkedéssel szembeni tiltakozása jeléül – nem adta oda neki a jobb kezét.

A rendőrségi iratokban foglaltak és a panaszos előadása megegyezik azon a ponton, hogy a panaszos nem volt hajlandó a rendőröket otthonába beengedni, tiltakozott, ellenállt az intézkedésnek. Az is egyértelműen leszögezhető, hogy a panaszos valóban a rendőrbe kapaszkodott, ugyanakkor az, hogy azt milyen indíttatásból tette, azaz azért, hogy esését fékezze, vagy hogy további ellenszegülést tanúsítson, egyértelműen nem megállapítható. Szükséges megjegyezni, hogy a Testületnek a hatáskörére vonatkozó rendelkezések alapján nem is tisztje annak eldöntése, hogy a panaszos magatartását büntetőjogilag minősítse és értékelje. Mindent egybe vetve, anélkül hogy a panaszos magatartásáról büntetőjogi szempontból véleményt alkotna a Testület, arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos viselkedése megalapozta a rendőrség által megjelölt támadásának és szökésének megakadályozása, valamint ellenszegülésének megtörése érdekében történő bilincshasználatot.

Megállapítható ezért, hogy a panaszossal szemben a megfelelő jogalap birtokában alkalmaztak bilincset az eljáró rendőrök, ezáltal pedig nem sérült személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga.

c) A fentiekben már ismertetett Szolgálati Szabályzat 57. §-ának (1) és (3) bekezdése tartalmazza azt, hogy a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt figyelmeztetni köteles az érintett személyt arra, hogy annak alkalmazása fog következni. A panaszos előadása szerint azonban erre nem került sor. Ezzel szemben az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a bilincsalkalmazás előtt a figyelmeztetést megtörtént. Ugyanakkor a kapitányságvezető tájékoztató levele arról

számol be, hogy az idő rövidsége miatt külön figyelmeztetés a kényszerítő eszközök használata előtt nem történt.

Figyelemmel arra, hogy a kapitányságvezető a panaszossal egyező tájékoztatást nyújtott, ezért a Testület – elfogadva a panaszosi előadást – azt vette a kérdés eldöntésénél alapul, hogy nem történt figyelmeztetés a kényszerítő eszközök használata előtt.

A jogszabály egyetlen kivételt tartalmaz azzal kapcsolatosan, hogy mikor alkalmazható kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is, mégpedig akkor, ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti. A rendőrségi tájékoztatás, miszerint tehát az idő rövidsége miatt nem került sor arra, nem felel meg a jogszabályi feltételnek, ezért annak elmaradását nem fogadta el jogszerű indokként a Testület, **így a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét indokoltnak látta megállapítani.**

d) A Testület ezután azt a körülményt kísérelte meg tisztázni, miszerint a rendőrök a testi kényszer alkalmazása és a bilincselés végrehajtása során a panaszosnak sérüléseket okoztak (csuklóján lilás foltok keletkeztek és erős fájdalmat érzett mind csuklójában, a felkarjába és a vállában is), amit a rendőrségi iratok sem cáfoltak.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 17. § (2) bekezdése szerint a „rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását”, továbbá az „intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa”. A Szolgálati Szabályzat pedig előírja, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani a rendőr, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti [57. § (2)]. A kényszerítő eszköz alkalmazása során – ahogy a fentiekben már utalást történt – tekintettel kell lennie a rendőrnek az Rtv. 15-16. §-okban foglaltakra (arányosság követelménye).

A rendőrségi iratok szerint az elsődleges orvosi vizsgálatok nem állapítottak meg sérülést, mindössze a bilincs okozott némi bőrpírt a panaszos csuklóján. Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés azt az adalékot tartalmazza, hogy az orvosi ellátásról való intézkedés megtörtént, a panaszos sérülése okán, amely sérülés jellege: bőrpír, foka: könnyű. Ezen túlmenően az illetékes rendőrkapitányság közrendvédelmi és közlekedésrendészeti osztályának jelentése rögzíti, hogy a bilincs a panaszosnak felületi sérülést (bőrpírt) okozott, de megállapításra került, hogy a testi kényszer és kényszerítő eszköz alkalmazás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

A 2010. október 16. napján 22 óra 30 perckor a panaszos orvosi vizsgálatát elvégző orvos ambuláns naplót állított ki, melyben külsérelmi nyomként a bilincs helyén minimális horzsolást rögzített.

A panaszos az intézkedést követő harmadnapon, 2010. október 19-én elment házi orvosához, mivel továbbra is fájlalta csuklóját és vállát. A panaszos a Testület részére megküldte a házi orvos által kiállított véleményt és látleletet, amely előzményként a panaszos azon elmondását tartalmazza, hogy őt 2010. október 16-án a rendőrök meglökték, közben megcsavarták a karját, és kezét megbilincseltek. A orvos a külsérelmi nyomoknál rögzítette, hogy mindkét kézfej csukló részén, a tenyéri és a háti oldalon, kékes (likvid) elszíneződés látható, melynek mérete kb. 3X4 cm, a mozgások kivitelezhetőek, hajlításra, feszítésre fájdalmat jelez. A háziorvos véleménye szerint nyolc napon belüli sérülés okozás történt.

A panaszos azon panaszával kapcsolatosan, miszerint felkarjában és vállában is erős fájdalmat érzett, az orvosi vélemények nem diagnosztizáltak sérülést és arra vonatkozó adatot a rendőrségi dokumentumok sem tartalmaztak. Ugyanakkor az egyértelműen megállapítható, hogy a bilincsalkalmazás aránytalan volta miatt – ami adódhatott a bilincs túlhúzásából és abból, hogy vélhetően ilyen módon, mintegy két órán keresztül volt a panaszos csuklóján a bilincs (19 óra 2 perctől 21 óra 5 percig) – a panaszosnak sérülései keletkeztek a csuklóján, amelyet az intézkedés napján, valamint az azt követő harmadik napon orvos is megállapított.

A fentieket egybe vetve a Testület a bilincs alkalmazásának módját aránytalanának tekintette, ezért megállapította a testi épséghez és személyi biztonságához való jog sérelmét.

e) Jelen pontban vizsgálta végül a Testület azon panaszosi sérelmet, miszerint a később kiérkező rendőrnő arcát „megrángatta”. A panaszos a rendőrségen is hangot adott ezen sérelmének, amikor az előállítás időtartamáról szóló igazoláson megjegyezte: „szóban sértegetett a rendőr hölgy, tettelegesség nem hagyott nyomot, megszorította az arcomat”.

A Testület jelen ponton ismételten az Rtv. 2. §-ában foglaltakra hívja fel a figyelmet, mégpedig, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 15. (2) bekezdése pedig azt mondja ki: „Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” Fontos utalni újfent az Rtv. 15. § (1), 16. § (1) és 17. § (1) bekezdésekre (arányosság követelménye, a testi épséghez és a személyi szabadsághoz való jogok alapjog korlátozásának lehetősége).

Az érintett rendőrnő jelentésében előadta, hogy 19 óra 5 perckor kapott utasítást arra, hogy jelenjen meg a tárgyi rendőri intézkedés helyszínén, ahol a helyi körzeti megbízott egy körözött személy elfogását kísérelte meg és a jogszerű intézkedés során

ellenszegülés történt. A kiérkezés után a lakókocsiba lépve már azt tapasztalta, hogy egy láthatóan erősen ittas nő és egy szintén erősen ittas férfi már hátrabilincselte kézzel, folyamatosan kiabál. Az intézkedő rendőrök megkérték őt és járőrtársát, hogy a megbilincselte nőt, azaz a panaszt vezessék ki a szolgálati gépkocsihoz. A felszólították a panaszt, hogy induljon el a lépcsőn lefelé, de vélhetően ittassága és a kezei hátrabilincselése miatt az ajtóban a rendőrnő felé dőlt. A r. zászlós, azért hogy a panaszos ne essen rá, és távol tartsa magától, jobb kezével megfogta a fejét, úgy hogy hüvelyk és mutató ujjait az állkapcsára helyezte, majd hátra lépett a lépcsőn. Ezt követően a panaszt kivezették és beültették egy szolgálati gépkocsiba.

Később a rendőrnő meghallgatása során ezt kiegészítette azzal, hogy az a mozdulat, hogy a panaszos fejét megfogta, részéről nem tervezett hanem – a hely szűke, a világítás hiánya, egyéb körülmények miatt, és a panaszos sérüléseinek megakadályozása okán –, egy ösztönös reakció volt.

A Testület a sérelmezett magatartással kapcsolatosan nem fogadta el megfelelő indokként a rendőrnő érvelését. A Testület álláspontja szerint ugyanis a rendőrnő mozdulata – még akkor is ha ez a reakció ösztönös volt – meglehetősen kellemetlenül érinthette a lakókocsiból éppen kifelé haladó, azaz mozgásban levő és hátrabilincselte kezű panaszt. A Testület szerint egy kevésbé érzékeny testfelület megválasztásával is elérhette volna célját a r. zászlós, és sikeresen távol tarthatta volna önmagától a panaszt, valamint eredménnyel akadályozhatta volna meg azt, hogy a panaszos rádőljön.

A Testület álláspontja szerint ezzel sérült a panaszos emberi méltósághoz és személyi biztonságához fűződő joga, még akkor is, ha sérülése a panaszosnak emiatt nem keletkezett.

4) A Testület ezután a panaszos előállítása jogszerűségét és annak időtartamát, valamint a hozzátartozó értesítésével kapcsolatos kérdéskört vizsgálta meg.

a) Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben (és a többi rendőrségi dokumentumban is) jelen esetben az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontját (akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek); az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontját („aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”), b) pontját (bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy), valamint c) pontját (akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges) jelölték meg.

A rendőrség, mint látható négy előállítási okot jelölt meg, amelyek közül az első, azaz a bűncselekmény elkövetésén tettenérés [33. § (1) a)] kötelező előállítási ok, míg a

további három [33. § (2) a), b), c] már – az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének figyelembe vételével történő – mérlegelésen alapuló előállítási okok.

A rendőrség álláspontja szerint – mint ahogy annak ismertetése szükségessé vált a testi kényszer és a bilincs alkalmazás vizsgálatánál – a panaszos annak érdekében, hogy megakadályozza a rendőri intézkedést, először passzívan állt ellen annak, hogy lakókocsijába a rendőrök bemenjenek, akkor, amikor már egyértelműen kiderült azon tény, hogy ott a rendőrök által keresett, körözött személy tartózkodik. Az intézkedő rendőr felszólította a panaszost, hogy tegyen eleget a rendőri intézkedésnek, sikertelenül, ezért amikor a rendőr – azért, hogy elérje célját és a férfi elfogása érdekében belépjen a lakókocsiba – a panaszost megkísérelte „betolni” a lakókocsiba, a panaszosnak sikerült a r. zászlós szolgálati dzsekijébe a vállpánttal együtt megkapaszkodnia, amit húzni kezdett, majd leszakított. A r. zászlós jelentésében úgy fogalmazott: a panaszos mindez idő alatt egyensúlyát nem veszítette el, nem azért ragadta meg a vállpántot és a váll-lapot, hogy ne essen el, hanem azért, hogy ne engedje be őt a lakókocsiba. Szinte kivétel nélkül minden egyes rendőrségi irat a panaszos által szándékosan elkövetett hivatalos személy elleni erőszakos cselekmény elkövetéséről adott számot, a kapitányságvezető tájékoztató levele is a hivatalos személy elleni erőszak elkövetésének megalapozott gyanúját jelölte meg az előállítás okaként.

A rendőrség a Testület rendelkezésére is bocsátotta az illetékes rendőrkapitányság vezetőjének azon levelét, melyben a panaszos cselekménye miatt – mely alkalmas a Btk. 229. § (1) bekezdésbe ütköző hivatalos személy elleni erőszak büntette megállapítására – büntető feljelentéssel élt.

Ezzel szemben a panaszbeadvány szerint a panaszos elvesztette egyensúlyát, és azért, hogy megtartsa magát és ne essen hátra, ösztönösen fogta meg a rendőr dzsekijét, amiről ennek következtében leszakadt a vállpánt és azzal együtt a váll-lap is. A panaszos cáfolta cselekménye szándékos voltát. A panaszos meghallgatásán is annak adott hangot, hogy az elesés következményeként kapaszkodott a rendőrbe, amit a Testület által megkeresett, az intézkedés helyszínén jelen levő tanú is kifejezésre jutatott, amikor úgy fogalmazott, az egyik rendőr a panaszost meglökte, aki ösztönösen a rendőr vállába kapaszkodott és a beépített szekrénynek esett.

Itt szükséges utalni az Rtv. 33. § (1) a) (akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek) és a 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja (aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) szerinti előállítási okokkal kapcsolatban arra, hogy a Testület eddigi gyakorlata szerint a bűncselekményre utaló körülményeket és a gyanú megalapozottságát vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre.

A Btk. 229. § (1) szerint: „Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre

kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” A bűncselekmény elkövetési magatartásai lehetnek mások mellett a hivatalos személy jogszerű eljárása teljesítésének akadályozása. Ugyanezen törvényhely (8) bekezdése ezen bűncselekmény elkövetésének minősített eseteként rögzíti a következőket: „Aki az (1)-(3) bekezdés szerinti bűncselekményt külön törvényben meghatározott intézkedést végrehajtó rendőr vagy pénzügyőr sérelmére követi el, az (1) bekezdés esetén egy évtől öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (3) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A vizsgált esetben a hivatalos személy akadályozásának gyanúja merülhetett fel. Ilyen magatartásnak az tekinthető, amely a jogszerű eljárás megkezdését, folytatását, vagy befejezését gátolja, nehezíti, késlelteti, intenzitását csökkenti. Az akadályozás megvalósításához eredmény létrejötte nem szükséges, a bűncselekmény az elkövetési magatartás tanúsításával befejezetté válik. A hivatalos személy eljárásához minden olyan cselekménye hozzátartozik, melyet feladatai teljesítése során kifejt.

Az leszögezhető, hogy a rendőrségi információk és a panaszosi előadás megegyezik abban, hogy a panaszos nem kívánta a rendőröket otthonába beengedni, ami után a rendőrök testi kényszerrel alkalmaztak, miközben a panaszos belekapaszkodott a rendőr dzsekijében, aminek következtében arról leszakadt a rendőri vállpánttal együtt a válllap is. Annak eldöntése, hogy ezt a panaszos szándékosan tette volna, azért, hogy megakadályozza a lakókocsiba való rendőri behatolást, vagy pedig ösztönösen, a rendőri erő hatására való egyensúlyvesztés miatt ragadta meg a rendőr vállát, nem megállapítható és a Testületnek nem is tisztje ezen kérdés megválaszolása.

A Testület megítélése szerint a panaszos magatartása megalapozta az előállításához – mind a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenéréshez mind pedig a bűncselekmény elkövetésének gyanújához – szükséges mértékű gyanút, ezért a Testület jogszerűnek találta a panaszos előállítását az Rtv. 33. § (1) a) és a 33. §-ának (2) bekezdés b) pontjai alapján.

A rendőrség az előállítás indokaként megjelölte az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontját, azaz a bűncselekmény gyanúja bizonyítása érdekében mintavétel elvégzéséhez történő előállítást. A fenti okfejtésből következően, mivel az előállításhoz szükséges mértékű, bűncselekményre vonatkozó gyanú fennállt, az annak bizonyítása érdekében történő mintavétel céljából az egészségügyi intézetbe történő előállítás is jogszerűen történt.

A rendőrségi iratokban további előállítási okként szerepel a Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja, amely szerint előállítható az a személy is, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. A rendőrség arról számolt be, hogy többször felszólították a panaszost arra, hogy igazolja magát, azonban ennek nem tett eleget. Ezzel kapcsolatosan a panaszos olyan körülményre nem utalt, hogy őt igazolásra szólították volna fel, panasz-kiegészítésében mindössze annyi szerepel, hogy kéréseit figyelmen kívül hagyták, és arra a kérdésére sem

válaszoltak, hogy nincs-e szükségük személyi igazolványára. Ezzel kapcsolatosan nem megállapítható, hogy, mint előállítási ok jogszerű alapot biztosított volna vagy sem ezen fordulat, figyelemmel arra is, hogy a jelen levő, önmagát igazoló körözött férfi igazolását elfogadhatták volna a rendőrök a panaszos személyazonosságának igazolásaként, tekintettel Rtv. 29. §-ára.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap – bűncselekmény elkövetésének a gyanúja és bűncselekmény gyanúja bizonyítása érdekében mintavétel okán – birtokában és az arányosság követelményének megtartásával került sor, amellyel személyi szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozták.

b) Az Rtv. 33. § (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadság csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. Ezen törvényhely alapján tehát jogalappal került volna sor a panaszos a mintegy öt órán keresztül (19 órától 23 óra 55 percig) tartó előállításra. Ugyanakkor értékelni kellett azt, hogy nem tekinthető-e aránytalanul hosszúnak az elvégzett eljárási cselekményekhez képest ezen időtartam.

A rendőrség tájékoztatása szerint az intézkedést kezdeményező rendőrök 18 óra 30 perckor indultak el a rendőrségről és a lakókocsihoz 19 órakor érkeztek meg. A panaszossal szemben kényszerítőeszköz alkalmazásra 19 óra 2 perckor került sor, majd a helyszínre először rendőri erősítés 19 óra 20 perckor (két járőr), majd 19 óra 30 perckor (tárgyi napon parancsnoki feladatot ellátó r. százados és egy r. őrnagy) érkezett. Az intézkedő rendőrökkel szemben 19 óra 52 perckor a helyszínen Lion típusú alkoholszondát alkalmazott a közlekedési főelőadó, amelynek alkalmazását a panaszossal szemben is megkísérelték, de ő nem volt hajlandó azt megfűjni. Az egyik r. zászlós jelentése szerint 20 óra körül indultak vissza a rendőrkapitányságra, azonban más rendőrségi dokumentum pedig arról számolt be, hogy 20 óra 25 perckor az ügyben illetékes ügyésszel a helyszínen telefonos kapcsolatfelvétel történt, aki szemle magtartását nem, de fényképfelvételek készítését, valamint tanúkutatást kért. A helyszínen sor került az intézkedő rendőrök, a körözött férfi, a panaszos, valamint két szomszéd meghallgatására. Az ellenszegülés megtörésétől a rendőrkapitányságra történő előállításig 21 óra 5 percig volt a panaszos kezein bilincs, amely adatból megállapítható, hogy a rendőrségre ekkor érkeztek a panaszossal.

A rendőrségi iratok szerint az előállítás során a kapitányságon megtörtént a panaszos személyazonosságának megállapítása, ruházatának átvizsgálása és az ügyeletes orvos általi orvosi vizsgálat és vérvétel (22 óra 28 perc). A kapitányságvezető tájékoztató levelében leírta ezzel kapcsolatosan azt is, hogy a panaszos előállítása során az ügyben illetékes nyomozó ügyészség vezetőjével történt egyeztetést követően vérvétellel, orvosi vizsgálatra került sor, majd a parancsnoki vizsgálat során szóban meghallgatták a történetekről. Az iratok tanúsága szerint aznap parancsnoki feladatokat ellátó r.

százados a parancsnoki kivizsgálás keretében személyesen meghallgatta a rendőrkapitányságon is az intézkedő rendőröket, akik jelentést írtak a történetekről, valamint meghallgatta a panaszt és a körözött személyt is.

A fenti eljárási cselekmények végrehajtásához indokolt volt a panaszos öt órán keresztül történő előállítása, ezért azt nem tekintette aránytalannak és személyi szabadságot indokolatlanul hosszú ideig korlátozónak a Testület.

c) A panaszos sérelmezte, hogy hozzátartozója kiértesítését még a helyszínen kérte, azonban annak helyben nem, csak később tettek eleget.

Az értesítésekkel összefüggésben az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ezen törvényhely kötelezően előírja tehát, hogy – az Rtv. 97. §-a h) pontja szerinti – fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

A jogszabály tehát nem ír elő olyan kötelezettséget, mely szerint a rendőr az intézkedés helyszínén köteles lenne a hozzátartozó kiértesítésére. A rendőrségi dokumentumok szerint egyébként – amely megegyezik a panaszbeadvány tartalmával – a panaszos lánya csak a rendőrkapitányságon került értesítésre, aki ezt követően meg is jelent a rendőrségen.

A Testület ezzel kapcsolatosan, mivel maga az értesítés megtörtént, amely eredményre is vezetett, mivel a panaszos hozzátartozója megjelent a rendőrségen, nem látta indokoltnak a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelemét megállapítani.

5) A panaszos előadta azt is, hogy a panasztétel lehetőségéről őt nem tájékoztatták, arról csak lányán keresztül értesült.

A korábban már idézett Rtv. 20. § (2) bekezdése egy további előírást is tartalmaz az intézkedő rendőr számára, mégpedig azt, hogy az Rtv. V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

A panaszos a „Nyilatkozat” elnevezésű dokumentumban – melyet saját kezűleg aláírásával látott el – úgy nyilatkozott, hogy a jogorvoslati jogára (Rtv. 92. §, 93. §) vonatkozó tájékoztatást megkapta, továbbá kijelentette, hogy a vele szemben alkalmazott intézkedéssel és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatos

panaszáról nyolc napon belül nyilatkozik, valamint panaszaként a következőket írta le: miért történt a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és bilincselés.

Az előállítás időtartamát tartalmazó igazolás szerint előállítás időtartama alatt sérülése nem keletkezett, valamint, hogy az előállítás időtartama alatt panasz keletkezett. Ezen pontnál a panaszos leírta, hogy „szóban sértegetett a rendőr hölgy, tettelegesség nem hagyott nyomot, megszorította az arcomat”. Az igazolást a panaszos szintén ellátta aláírásával.

A fenti adatok arra mutatnak rá, hogy a rendőrség eleget tett az Rtv. 20. § (2) bekezdés második mondatában foglalt kötelezettségnek és tájékoztatták a panaszost a panasztétel lehetőségéről, amely lehetőséggel a panaszos élt is (először a rendőrségnél, majd a Testületnél). **Így nem találta megalapozottnak a Testület a panaszos ezen kifogását, ezért nem állapította meg a panaszjog sérelmét.**

6) A Testület vizsgálta az Rtv. fentiekben már ismertetett 2. §-a alapján a panaszos több ponton megfogalmazott azon sérelmét, miszerint a rendőrök elfogadhatatlan bánásmódban részesítették, durván, sértő módon beszéltek vele.

A panaszos előadást a rendőrségi iratok cáfolták, azokban ugyanis pont az ellenkezője szerepel, mégpedig az, hogy a panaszos volt az, aki agresszíven, ellenszenvesen viselkedett mindvégig az intézkedés során. A kapitányságvezető tájékoztatása szerint az érintett rendőrök intézkedésük alatt határozottan és kultúráltan kommunikáltak a keresett személlyel és a panaszossal. A panaszos és a barátja azonban az intézkedés kezdetétől ingerült, arrogáns viselkedést tanúsított, vitatva a rendőrök ott létének jogosságát, a velük szemben végrehajtott rendőri intézkedéseket. Az intézkedésben résztvevő r. százados pedig úgy nyilatkozott meghallgatásán: „maximálisan visszautasítom” a panaszos „azon vádaskodását, hogy vele szemben jelenlétemben akár a helyszínen, akár a kapitányságon bármelyikünk is durván beszélt volna”.

Mint látható a kérdés megválaszolására rendelkezésére álló bizonyítékok teljességgel ellentmondásosak, ezért a Testület azok feloldhatatlansága miatt úgy foglalt állást, hogy az Rtv. hivatkozott rendelkezésének megsértése miatt a panaszos Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való jogának sérelme nem állapítható meg.

7) A panaszos továbbá megfogalmazta, hogy a rendőrök kéréseinek nem tettek eleget, így kabátját nem engedték, hogy magával vigye, a lakókocsija ajtaját nem tudta bezárni, valamint kérte, hogy a rendőrök szóljanak a szomszédoknak, annak érdekében, hogy valaki tanúsítani tudja a történeteket.

Az ismertetett körülményekkel kapcsolatosan szintén ellentétes és hiányos információk álltak a Testület rendelkezésére. Így a panaszos meghallgatásán úgy nyilatkozott, hogy egyszer fordult valakihez a kabát felvételére vonatkozó kéréssel, azonban arra válasz nem érkezett, azonban ezzel a kéréssel nem fordult később a

rendőrökhöz. Az egyik rendőrségi irat pedig arról számolt be, hogy a panaszos a gépkocsiban kabátban ült, a r. századosnak nem jelezte, hogy még valamilyen ruhát szeretne magához venni, pedig tudta, hogy a rendőrkapitányságra kerül előállításra.

Az ajtó bezárásával kapcsolatosan a panaszos a rendőrségi meghallgatásán előadta, hogy nem kérte senkitől, de természetesnek tartotta, hogy ha a lakása üresen marad, azt a rendőrök bezárják.

Azon panaszosi kérés kapcsán, hogy a rendőrök értesítsék a szomszédokat a történetekről, a következő adatokra kell felhívni a figyelmet. A panaszbeadványból megállapítható, hogy a panaszos találkozott az udvarán az egyik szomszédjával, akinek szólt, hogy a lányát hívja fel telefonon. Továbbá a rendőrségi tanú kutatáskor szintén két szomszédot hallgattak meg. Egyéb adat arra vonatkozóan nem áll rendelkezésre, hogy a panaszos ilyen megkereséssel fordult volna rendőrökhöz.

A fenti kérdésekkel kapcsolatosan a Testület az ellentétes és hiányos információkra tekintettel nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért nem volt megállapítható, hogy történt-e bármilyen alapjogsérelem.

V.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben fogantatosított intézkedések több ponton is kifogásolhatóak voltak. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy az azonosítás és a bilincs alkalmazására való figyelmeztetés elmulasztása, a bilincskalkalmazás aránytalan volta és az intézkedésben részt vevő rendőrnő mozdulata sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz, emberi méltósághoz, személyi biztonsághoz és testi épséghez való jogát. Az egyéb sérelmek vonatkozásában azonban alapjogsérelem egyrészről nem volt megállapítható, másrészről pedig az intézkedés jogszerűsége okán nem történt. A megállapított jogsérelem mértéke ugyanakkor eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. augusztus 31.

Dr. Juhász Imre
előadó testületi tag, elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET